

LATVIJAS UNIVERSITĀTE
JURIDISKĀ FAKULTĀTE
STARPTAUTISKO UN EIROPAS TIESĪBU ZINĀTŅU KATEDRA

Juridiskas personas tiesības uz reputācijas aizsardzību

BAKALaura DARBS

Autore: **Elizabete Torstere**

Studentu apliecības Nr. et14011

Darba vadītājs: asociētais profesors Dr. iur. Artūrs Kučs

RĪGA 2017

ANOTĀCIJA

Juridiska persona būtībā ir tiesisks instruments, ar kura palīdzību fiziskas personas realizē savus ekonomiskos, politiskos, sociālos un citus mērķus. Tai nepiemīt personība un jūtas kā cilvēkam, taču paradoksāli tai piemīt cilvēktiesības, tajā skaitā, tiesības uz godu un cieņu. Ņemot vērā juridiskas personas īpatnības, šī darba mērķis ir noskaidrot, kādā apjomā juridiskai persona piemīt tiesības uz godu un cieņu un kādas ir šo tiesību aizsardzības iespējas salīdzinājumā ar fiziskām personām.

Ceļā uz šī mērķa sasniegšanu, jāstopas ar vairākām citām tiesību problēmām, piemēram, starptautiskajās tiesībās nepastāv juridiskas personas definīcija un ir nevienprātība par to, kādas vispār cilvēktiesības piemīt juridiskai personai.

Pētījumā rezultātā autore, cita starpā, secina, ka juridiskai personai nevar aizskart cieņu un precīzāk ir lietot jēdzienu “reputācijas aizskārums”, juridiska persona nevar prasīt morālo kompensāciju par reputācijas aizskārumu un praksē pastāv polemika par to, kādām juridiskām personām ir tiesības uz reputācijas aizsardzību.

Atslēgvārdi: *juridiska persona, cilvēktiesības, gods, cieņa, reputācija.*

ABSTRACT

Legal entity is essentially a legal instrument through which individuals exercise their economic, political, social and other goals. It does not have a personality or feelings as a human, but paradoxically it has human rights, including the rights to honour and dignity. Considering the peculiarities of a legal person, the aim of this thesis is to clarify the extent to which a legal person has a right to dignity and respect and what are the remedies in comparison to individuals.

Towards this aim, many other legal problems have to be faced, for example, there is no definition of a legal person in international law and there is dissent about which human rights apply to legal persons at all.

As a result of research, the author, among other things, concludes that a legal person's dignity cannot be infringed and that it is more accurate to use term "reputation infringement", a legal person cannot claim moral compensation for a reputation infringement, and in practice there is polemic as to what legal entities are entitled to protection of reputation.

Key words: *legal entity, human rights, honour, dignity, reputation.*

ANNOTATION

Une personne morale est essentiellement un instrument juridique par lequel les individus exercent leurs objectifs économiques, politiques, sociaux et autres. Elle n'a pas de personnalité ou des sentiments en tant qu'un être humain, mais paradoxalement, elle a des droits de l'homme, y compris les droits à l'honneur et à la dignité. Compte tenu des particularités d'une personne morale, l'objectif de cette thèse est de clarifier la mesure dans laquelle une personne morale a le droit à la dignité et au respect et quels sont les remèdes en comparaison aux individus.

Pour atteindre cet objectif, de nombreux autres problèmes du droit doivent être confrontés, par exemple, dans le droit international il n'existe pas de définition d'une personne morale, il existe une dissidence sur la question de quels droits de l'homme s'appliquent aux personnes morales.

Le résultat de la thèse suggère, entre autres, que la dignité d'une personne morale ne peut pas être violé et qu'il est plus précis d'utiliser le terme « infraction contre réputation », une personne morale ne peut pas réclamer une indemnisation pour les dommages moraux pour une infraction contre sa réputation, et en pratique il existe une polémique quant à savoir quelles entreprises ont droit à la protection de la réputation.

Mots-clés : *une personne morale, les droits de l'homme, honneur, dignité, réputation.*

SATURS

ANOTĀCIJA	1
ABSTRACT	3
ANNOTATION	4
SATURS	5
APZĪMĒJUMU SARAKSTS	6
IEVADS	7
1. JURIDISKAI PERSONAI PIEMĪTOŠAS CILVĒKTIESĪBAS	9
1.1. Juridiskas personas definīcija	9
1.2. Cilvēktiesības juridiskai personai	11
2. “GODS UN CIEŅA” SINONĪMS VĀRDAM “REPUTĀCIJA”	15
2.1. Gods un cieņa	15
2.2. Reputācija	16
3. JURIDISKAS PERSONAS REPUTĀCIJAS AIZSARDZĪBAS MEHĀNISMI LATVIJAS TIESĪBĀS	19
3.1. Tiesības prasīt atsaukt ziņas	19
3.2. Tiesības prasīt kompensāciju	21
3.3. Tiesības prasīt atvainošanos	24
4. VALSTU PRAKSE JURIDISKAS PERSONAS REPUTĀCIJAS AIZSARDZĪBAS JOMĀ	26
4.1. ECT prakse lietās par juridiskas personas tiesībām uz reputācijas aizsardzību	26
4.2. Latvijas prakse lietās par juridiskas personas tiesībām uz reputācijas aizsardzību	29
4.3. Ārvalstu prakse lietās par juridiskas personas tiesībām uz reputācijas aizsardzību	32
KOPSAVILKUMS	34
IZMANTOTĀ LITERATŪRA UN AVOTI	36

APZĪMĒJUMU SARAKSTS

Atlīdzinājuma likums – Valsts pārvaldes iestāžu nodarīto zaudējumu atlīdzināšanas likuma

Civillikums – Latvijas Republikas Civillikums

ECTK – Eiropas cilvēktiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencija

Satversme – Latvijas Republikas Satversme

SPPPT – Starptautiskais pakts par pilsoniskajām un politiskajām tiesībām

VCD – Vispārējā cilvēktiesību deklarācija

IEVADS

Katru dienu pasaulē rodas neskaitāmi daudz jaunas juridiskas personas (kapitālsabiedrības, biedrības, nodibinājumi un cita veida organizācijas), kuru nozīme mūsdienu sabiedrībā un civiltiesiskajā aprītē kļūst arvien lielāka. Aktīvi iesaistoties sabiedrībā, juridiskas personas mēdz nonākt tiesiskos strīdos, tajā skaitā tādos strīdos, kur ir iesaistītas cilvēktiesības.

Aplūkojot juridiskas personas tiesības uz goda un cieņas (reputācijas) aizsardzību, ir svarīgi saprast kopējo situāciju – kādas vispār cilvēktiesības piemīt juridiskām personām. Jo īpaši tāpēc, ka vēl relatīvi nesen pastāvēja uzskats, ka juridiskām personām nepiemīt cilvēktiesības. Pats vārds “cilvēktiesības” var maldināt, ka tās piemīt tikai cilvēkiem, ne juridiskām personām. Konkrētāk šī darba tēmai – Satversmes¹ 95. pantā vēl joprojām ir noteikts, ka valsts aizsargā **cilvēka** [autore izcēlums] godu un cieņu. Lai arī tagad tās ir tikai gramatiskas nepilnības, persona bez izglītības tiesību zinātnē varētu kļūdaini nodomāt, ka juridiskām personām vispār nepiemīt cilvēktiesības.

Jautājums par juridiskas personas tiesībām uz godu un cieņu (reputāciju) ir neviennozīmīgs. Tiesu prakse par juridiskas personas tiesībām uz reputācijas aizsardzību nav liela un juridiskajā literatūrā šis temats principā nav aplūkots. Juridiskai personai nav personība un nepiemīt jūtas kā fiziskai personai,² līdz ar to prettiesiskā darbībā nevar aizskart juridiskas personas subjektīvo viedokli par sevi. Neskatoties uz to, tiesu praksē tomēr ir atzīts, ka arī juridiskas personas gods un cieņa (reputācija) var tikt aizskarta.³ Šī darba ietvaros ir svarīgi noskaidrot, vai juridiskām personām piemīt tiesības uz goda un cieņas (reputācijas) aizsardzību tādā pašā apjomā kā fiziskām personām. Ja atbilde uz šo jautājumu ir negatīva, tad jāsaprot, kādas ir atšķirības un to iemesli.

Jēdzienam “gods un cieņa” blakus pastāv jēdziens “reputācija”, kas tiesu praksē un juridiskajā literatūrā bieži tiek lietots kā sinonīms, taču tā būtība ir mazliet atšķirīga. Lai arī jēdziens “reputācija” nav regulēts nevienā Latvijas normatīvajā aktā, tas pastāv Latvijas tiesu praksē. Šī darba ietvaros lielāks uzsvars tiks likts uz jēdzienu “reputācija”, ņemot vērā, ka juridiskai personai nav personības un jūtas, un tai nepiemīt cieņa, kas ir subjektīvs viedoklis par sevi. Aizskarot juridiskas personas reputāciju, kaitējums netiek nodarīts juridiskas

¹ *Latvijas Republikas Satversme*. Valdības Vēstnesis, 30.06.1922., Nr. 141, Diena, 29.04.1993., Nr. 81, Latvijas Vēstnesis, 01.07.1993., Nr. 43, Ziņotājs, 6, 31.03.1994., Nr. 6.

² *Tiesu prakse lietās par goda un cieņas civiltiesisko aizsardzību*. Tiesu prakses apkopojums. Latvijas Republikas Augstākā tiesa. 2003. – 2004. gads.

³ Rīgas Vidzemes priekšpilsētas tiesas 2002. gada lieta Nr. C30-2249/10.

personas jūtam, bet gan tās finansiālajam stāvoklim,⁴ sabiedrības uzticībai vai citiem labumiem, kurus var attiecināt uz juridisku personu.

Darba mērķis ir izprast juridisku personu kā cilvēktiesību subjektu, koncentrējoties uz tās tiesībām uz goda un cieņas (reputācijas) aizsardzību. Darbā tiks aplūkoti arī juridiskas personas reputācijas realizācijas un aizsardzības aspekti, lai noskaidrotu, vai juridiska persona šīs tiesības var pasargāt, un ar kādiem līdzekļiem.

Darba uzdevumi ir:

- 1) noskaidrot iespējami precīzāku juridiskas personas definīciju un tai piemītošās cilvēktiesības;
- 2) izprast goda un cieņas definīciju, kā arī saprast to saistību ar jēdzienu “reputācija”, un noskaidrot vai minētie jēdzieni ir sinonīmi;
- 3) pētīt tiesu praksi, izanalizēt pastāvošās problēmas, kas saistītas ar juridiskas personas iespējām aizsargāt sev piemītošās cilvēktiesības;
- 4) apskatīt citu valstu tiesu praksi bakalaura darba tēmas ietvaros.

Izstrādājot bakalaura darbu, tika izmantota analītiskā, salīdzinošā, tulkošanas, pētnieciskā un induktīvā metode. Pētniecībā izmantotie avoti ir juridiskajā literatūrā paustās atziņas, dažādi normatīvie akti, tajā skaitā starptautiskie tiesību akti, kā arī Latvijas un ārvalstu tiesu prakse.

Darbs sastāv no četrām nodaļām. Pirmajā nodaļā tiek pētīts juridiskas personas institūts, atsevišķi apskatot juridiskas personas definīciju Latvijas judikatūrā un ārvalstu doktrīnās. Papildu izvērtējot juridiskai personai piemītošās cilvēktiesības un to tiesību realizāciju.

Otrajā nodaļā tiek skatīts goda un cieņas jēdziens ar mērķi saprast, vai cieņa vispār var piemist juridiskai personai, kā arī tiek apskatīts jēdzienu sinonīms “reputācija”.

Ņemot vērā, ka juridiskai personai piemītošās cilvēktiesības tika noskaidrotas, papildu apskatītas un analizētas, trešā nodaļa veltīta šo tiesību aizsardzības mehānismiem, uzskaitot un noskaidrojot, kā juridiska persona var aizsargāt savas tiesības uz reputāciju.

Ceturtā nodaļa ir veltīta tiesu praksei, kur tiek apspāta ECT, Latvijas un ārvalstu prakse lietās par juridiskas personas tiesībām uz reputācijas aizsardzību. Šī darba ietvaros ar terminu “juridiska persona” ir saprotama privāto tiesību juridiskā persona.

---

⁴ *Tiesu prakse lietās par goda un cieņas civiltiesisko aizsardzību*. Tiesu prakses apkopojums. Latvijas Republikas Augstākā tiesa. 2003. – 2004. gads.; Retējums J. *Kāds ir goda un cieņas aizskārums civiltiesiskais regulējums*. Jurista Vārds, 30.08.2003., Nr. 29 (287); Markesinis B., Deakin S. *Tort Law*. Oxford: Clarendon Press, 1999, p. 615.

1. JURIDISKAI PERSONAI PIEMĪTOŠAS CILVĒKTIESĪBAS

1.1. Juridiskas personas definīcija

Lai saprastu kādas cilvēktiesības piemīt juridiskai personai, vispirms jānoskaidro pēc iespējas precīzāka juridiskas personas definīcija. Latvijas normatīvajos aktos juridiska persona nav definēta, tomēr tās skaidrojumu var atrast juridiskajā literatūrā. Juridisku personu definē dažādi, piemēram, kā uzņēmumu⁵ (jāatzīmē, ka ar uzņēmumu arī mēdz saprast juridiskas personas organizatoriski saimniecisku vienību, ne tikai pašu juridisku personu),⁶ kā kapitālsabiedrību,⁷ kā organizāciju,⁸ kā iestādi,⁹ kura pilda kādas noteiktas funkcijas, rīkojas savā vārdā, un kurai piemīt juridiskas tiesības un pienākumi.¹⁰ Juridiskā persona principā tiek pielīdzināta cilvēkam (fiziskai personai), no kā izriet, ka privāto tiesību juridiskā persona atzīstama par cilvēktiesību subjektu un var pati atsaukties uz savām cilvēktiesībām un tās procesuāli realizēt.¹¹

Lai pēc iespējas pilnīgāk izprastu juridiskas personas definīciju un izveidotu savu izpratni par to, ir jāapskata vairāki jēdziena skaidrojumi no dažādiem avotiem. Vienu no definīcijas skaidrojumiem var atrast civiltiesībās Kaspara Baloža grāmatā, kurā teikts, ka juridiska persona ir noteiktu mērķu īstenošanai nodibināta un likumā par tiesību subjektu atzīta organizācija vai mantisko vērtību kopums, kas par savām saistībām atbild tikai ar savu, no dibinātāju un dalībnieku mantas nošķirtu mantu.¹² Arī Konstantīns Čakste ir devis savu definīciju juridiskai personai, minot, ka juridiska persona ir tās sociālas vienības vai lietu kopības, kuras likums atzīst par tiesību subjektiem, piešķirot viņām juridisko personību.¹³ Civillikuma¹⁴ 1407. pantā ir veikts uzskaitījums, kur par juridiskām personām atzīstamas

⁵ Rācene – Bērtule R. *Juridiskām personām piemērojamie piespiedu ietekmēšanas līdzekļi*. Jurista Vārds, 27.05.2008, Nr. 20 (525).

⁶ Skat. *Komerclikums*. Latvijas Vēstnesis, 04.05.2000., Nr. 158/160 (2069/2071), Ziņotājs, 01.06.2000., Nr. 11, 18. pantu: “*Uzņēmums ir organizatoriski saimnieciska vienība. Uzņēmumā ietilpst komersantam piederošas ķermeniskas un bezķermeniskas lietas, kā arī citi saimnieciski labumi (vērtības), kurus komersants izmanto komercdarbības veikšanai*”; un *Darba likums*. Latvijas Vēstnesis, 06.07.2001., Nr. 105 (2492), Ziņotājs, 09.08.2001., Nr. 15, 5. pants: “*Uzņēmums šā likuma izpratnē ir jebkura organizatoriska vienība, kurā darba devējs nodarbina savus darbiniekus*.”

⁷ Rācene – Bērtule R. *Juridiskām personām piemērojamie piespiedu ietekmēšanas līdzekļi*. Jurista Vārds, 27.05.2008, Nr. 20 (525).

⁸ Shears P., Stephenson G. *James' introduction to English law*. Thirteenth edition. Butterworths, London, Dublin, Edinburgh, 1996, p. 81.

⁹ Shaw M. N. *International law*. Sixth edition. Cambridge University Press, 2008, p. 195.

¹⁰ Vizule V. *Vai uzņēmumu var vainot uzņēmēja vietā?* Praktiskās likumdošanas ziņnesis, 15.04.2013.

¹¹ Grasvāne S., Kamenska A., Leimane I., Levits E., Mits M., Muižnieks N., Tāre I., Ziemele I. *Cilvēktiesības pasaulē un Latvijā*. SIA Izglītības solī, 2000, 249. lpp.

¹² Balodis K. *Ievads civiltiesībās*. Rīga: Apgāds Zvaigzne ABC, 2007, 87. lpp.

¹³ Čakste K. *Civiltiesības. Lekcijas. Raksti*. Apgāds Zvaigzne ABC, 2011, 40. lpp.

¹⁴ *Latvijas Republikas Civillikums*. Valdības Vēstnesis, 20.02.1937., Nr. 41.

valsts, pašvaldības, personu apvienības, iestādes, nodibinājumi un lietu kopības, kurām piešķirta juridiska personība. No iepriekš minētā Civillikuma panta saprotams, ka, lai juridisku personu atzītu par tiesību subjektu, tai ir jābūt piešķirtai juridiskai personībai. Līdz ar to šo tiesību subjekta statusu juridiska persona iegūst ar reģistrēšanas brīdi valsts reģistrā, un ar šīs reģistrēšanas brīdi iegūst savas juridiskas personas tiesības un pienākumus.¹⁵ Ņemot vērā, ka Latvijas normatīvajos aktos nav atrodama ne pilnīga juridiskas personas definīcija, ne pazīmes, ne jebkas cits, kas palīdzētu saprast un izskaidrot jēdzienu “juridiska persona”, rodas nepieciešamība skatīt citu valstu normatīvo aktu un juridisko vārdnīcu skaidrojumu.

Piemēram, Oksfordas universitātes vārdnīcā juridiska persona skaidrota kā kapitālsabiedrība vai cita organizācija, kurai ir likumīgas tiesības un pienākumu kopums.¹⁶ Kembridžas universitātes vārdnīcā juridiska persona ir atzīstama par uzņēmumu, kuram piemīt visas juridiskas tiesības un pienākumi saskaņā ar likumu.¹⁷ Čans Robless (*Chan Robles*) savā virtuālajā juridiskajā bibliotēkā juridisku personu definē kā personu apvienību, korporāciju, kapitālsabiedrību, vai citu juridisku organizāciju, kas atzīta saskaņā ar likumu un piešķir tai juridiskas personas statusu.¹⁸ Pensilvānijas Universitātes tiesību un starptautisko jautājumu žurnālā tika apkopota un izveidota juridiskas personas definīcija, kurā teikts, ka juridiska persona ir tāda juridiska konstrukcija, kura apveltīta ar pieciem elementiem: esamību vai pakļautību, tās gribu, subjektīvām tiesībām, pienākumiem un juridisko personību.¹⁹

Vācijas Civillikumā²⁰ juridiskas personas tiek iedalītas komerciālās un nekomerciālās apvienībās. Ar nekomerciālām saprotot, ka tās ir tādas apvienības, kuras nav vērstas uz saimniecisko darbību un savu tiesībspēju iegūst ar ieslēgšanu Apvienības reģistrā.²¹ Turpretī ar komerciālām apvienībām saprotot tādas apvienības, kas vērstas uz uzņēmējdarbību un savu tiesībspēju iegūst ar valsts atļauju.²² Lai šī darba ietvaros izprastu, kas īsti ir juridiska persona ir jāapvieno vairāki viedokļi un skaidrojumi kopā. Respektīvi, jāizveido šim darbam visatbilstošākā definīcija juridiskai personai.

¹⁵ Čakste K. *Civiltiesības. Lekcijas. Raksti*. Apgāds Zvaigzne ABC, 2011, 91. lpp.

¹⁶ *English Oxford living dictionaries*. Pieejams: <https://en.oxforddictionaries.com/> [aplūkots 2017. gada 28. maijā].

¹⁷ *Cambridge dictionary*. Pieejams: <http://dictionary.cambridge.org/> [aplūkots 2017. gada 28. maijā].

¹⁸ *Chan Robles virtual law library*. Pieejams: <http://www.chanrobles.com/inventionspart5.htm#.WQBn3dKGPIU> [aplūkots 2017. gada 28. maijā].

¹⁹ Adriano E.A.Q. *The Natural person, Legal entity or Juridical person and Juridical personality*. Penn State Journal of Law & International affairs, December 2015. Pieejams: <http://elibrary.law.psu.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1117&context=jlia> [aplūkots 2017. gada 28. maijā].

²⁰ *Bürgerliches Gesetzbuch in der Fassung der Bekanntmachung vom 2. Januar 2002 (BGBl. I S. 42, 2909; 2003 I S. 738)*, das durch Artikel 1 des Gesetzes vom 28. April 2017 (BGBl. I S. 969) geändert worden ist. Pieejams: <https://www.gesetze-im-internet.de/bgb/BJNR001950896.html> [aplūkots 2017. gada 28. maijā].

²¹ Bojārs J. *Starptautiskās privāttiesības*. Rīga: Zvaigzne ABC, 1998, 49. lpp.

²² Turpat.

Ņemot vērā visu iepriekš minēto, par juridisku personu būtu dēvējama jebkura nodibināta organizācija noteiktu mērķu sasniegšanai, kurai ir noteiktas tiesības un pienākumi, piešķirts juridiskas personas statuss un atzīta par tiesību subjektu, saskaņā ar likumu.

1.2. Cilvēktiesības juridiskai personai

Satversmes tiesa ir secinājusi, ka Satversmē noteikto pamattiesību subjekts var būt gan fiziska, gan juridiska persona.²³ Taču visas cilvēktiesības nevar piemist juridiskai personai, ņemot vērā, ka atšķirībā no fiziskas personas, tai nav, piemēram, dzīvība vai veselība. Līdz ar to šī darba kontekstā ir svarīgi saprast, kādas cilvēktiesības piemīt juridiskai personai.

Vairums valstu juridiskām personām atzīst tiesības uz īpašumu,²⁴ uz taisnīgu tiesu,²⁵ uz privātumu²⁶ un uz vārda brīvību.²⁷ Tajā pat laikā netiek atzītas tādas tiesības kā tiesības uz dzīvību,²⁸ uz spīdzināšanas un verdzības aizsardzību.²⁹ Juridiskai personai piemītošās cilvēktiesības ir ietvertas gan Satversmē, gan citos starptautisko tiesību avotos. Satversmes 95. pantā noteikts, ka “*valsts aizsargā cilvēka godu un cieņu*”. Lai arī šajā pantā ir teikts, ka aizsargā **cilvēka** godu un cieņu, to var attiecināt arī uz juridiskām personām, kā tas atzīts tiesu praksē.³⁰ Satversmes 96. pants nosaka, ka “*ikvienam ir tiesības uz korespondences neaizskaramību*”. Satversmes 100. pantā noteikts, ka “*ikvienam ir tiesības uz vārda brīvību*”. Satversmes 105. pants nosaka, ka “*ikvienam ir tiesības uz īpašumu*”.

Cilvēktiesības, kas attiecināmas arī uz juridiskām personām ir atrodamas arī starptautisko tiesību avotos. Piemēram, ECTK³¹ 6. pants nosaka tiesības uz lietas taisnīgu

---

²³ Latvijas Republikas Augstākās tiesas Senāta Administratīvo lietu departamenta 2013.gada 15.aprīļa lēmums lietā Nr. 670058712, SKA-423/2013; Satversmes tiesas 2002. gada 11. novembra lēmums par tiesvedības izbeigšanu lietā Nr.2002-07-01, 1. punkts.

²⁴ Cilvēka tiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencija: starptautisks līgums. Latvijas Vēstnesis, 13.06.1997., Nr. 143/144 (858/859), 1. protokola 1. pants.

²⁵ Turpat, pamattekstā 6. pants; *Thompson Newspapers Ltd. v Canada* [1990] 1S.C.R. 425.

²⁶ Turpat, 8. pants; *Hunter v. Southam* [1984] 2 S.C.R. 145; *Marshall v. Barlow's Inc* 436 U.S. 307 (1978); *See v. City of Seattle* 387 U.S. 541.

²⁷ Cilvēka tiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencija: starptautisks līgums. Latvijas Vēstnesis, 13.06.1997., Nr. 143/144 (858/859), 10. pants; *Sunday Times v. United Kingdom No. 2* Eur. Ct. H.R. Eur. Ct. H.R. Series A.216; 14 (1992) E.H.R.R. 153; *New York Times v. Sullivan* 376 U.S. 254 (1964); *Quebec v. Irwin Toy Ltd* [1989] 1. S.C.R. 927; *Ford v. Quebec* [1988] 2. S.C.R. 712; *R.J.R. Macdonald and another v. Quebec* [1994] 1. S.C.R. 311); Addo K. Michael. *Human Rights Standards and the Responsibility of Transnational Corporations*. Kluwer Law International, 1999, p. 192.

²⁸ *Quebec v. Irwin Toy Ltd* [1989] 1. S.C.R. 927 at 1001 *et seq.*

²⁹ Addo K. Michael. *Human Rights Standards and the Responsibility of Transnational Corporations*. Kluwer Law International, 1999, p. 192.

³⁰ Rīgas Vidzemes priekšpilsētas tiesas 2002. gada lieta Nr. C30-2249/10.

³¹ *Cilvēka tiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencija: starptautisks līgums*. Latvijas Vēstnesis, 13.06.1997., Nr. 143/144 (858/859).

izskatīšanu.³² ECTK 8. pants paredz ikviena tiesības uz korespondences noslēpumu, tomēr svarīgi minēt, ka ECT vairākkārt norādījusi, ka tiesības uz reputācijas aizsardzību ir nostiprinātas ECTK 8. pantā kā daļa no tiesībām uz privātās dzīves neaizskaramību.³³ ECTK 10. pants nosaka tiesības brīvi paust savus uzskatus, kā arī paredz goda un cieņas aizsardzību. Satversmē un ECTK ir vienādi izteiktas tiesības, kas var būt piemērojamas juridiskai personai. Līdzīgi kā Satversmē un ECTK arī SPPPT³⁴ 17. pantā ir iekļautas tiesības uz dzīvokļa (īpašuma) neaizskaramību, korespondences noslēpumu, goda un reputācijas aizsardzību. Ir redzams, ka juridiskai personai piemīt vairākas cilvēktiesības kā fiziskai personai, kas tikai liecina par balansu starp visiem tiesību subjektiem, kā arī demonstrē līdztiesības principu un subjektu vienlīdzīgās tiesības.

Juridiskas personas tiesības uz taisnīgu tiesu nozīmē to, ka tai ir tiesības aizstāvēt sev piemītošās tiesības (ne tikai cilvēktiesības) un vērsties tiesā, lai panāktu taisnīgu attiecību noregulējumu starp juridisko personu un otru lietā iesaistīto pusi. Piemēram, ja persona A apzīmētu vai aprakstītu uzņēmuma B sienu, durvis vai logus, tad uzņēmums B, pamatojoties uz juridiskai personai piemītošām tiesībām, ir tiesīgs vērsties ar prasību tiesā un panākt taisnīgu attiecību noregulējumu. Līdz šim tiesu praksē nav bijuši daudz gadījumi, ka tiesa nepieņem pieteikumu vien tādēļ, ka to iesniegusi juridiska persona, uzskatot, ka tai nepiemīt attiecīgās tiesības. Piemēram, lietā *Fortum Oil un Gas Oy pret Somiju* tiesa pieņēma, ka ECTK 6. pants attiecas uz krimināli apsūdzētām juridiskām personām tieši tāpat, kā tas attiecas uz apsūdzētām fiziskām personām³⁵. No minētā piemēra lietas ir secināms, ka ECTK 6. pants ir attiecināms gan uz fiziskām, gan uz juridiskām personām.

Ikvienam saskaņā ar ECTK 8. pantu un Satversmes 96. pantu ir tiesības uz korespondences un mājokļa neaizskaramību. Lietā *Niemietz v. Germany*, kas saistīta ar advokāta biroja pārmeklēšanu, ECT secināja, ka tiesības respektēt kāda mājokli ir paplašināms skatījums līdz profesionālas personas birojam, un profesionāla rakstura

---

³² *Lavents v. Latvia*, no. 58442/00, ECHR 2002. Pieejams:

<http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-65362> [aplūkots 2017. gada 28. maijā].

³³ Zikmane A., Markvart R. *Eiropas Cilvēktiesību tiesas prakse, līdzsvarojot tiesības uz privātās un ģimenes dzīves neaizskaramību un izteiksmes brīvību*. Tiesu prakses apkopojums. Pieejams:

http://at.gov.lv/files/uploads/files/6_Judikatura/Tiesu_prakses_apkopojumi/2016/ECT_8_10_pants_10_05_2016_read_only.docx [aplūkots 2017. gada 28. maijā]; *Bedat v. Switzerland*, no. 56925/08, ECHR 2016.

Pieejams: <http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-161898> [aplūkots 2017. gada 28. maijā].

³⁴ Starptautiskais pakts par pilsoņu un politiskajām tiesībām: starptautisks līgums. Latvijas Vēstnesis, 23.04.2003., Nr. 61 (2826).

³⁵ P.H.P.H.M.C. van Kempen. *Human Rights and Criminal Justice Applied to Legal Persons. Protection and Liability of Private and Public Juristic Entities under the ICCPR, ECHR, ACHR and AfChHPR*. Electronic Journal of Comparative Law, Vol. 14.3 (December 2010). Pieejams: <https://www.ejcl.org/143/art143-20.pdf> [aplūkots 2017. gada 28. maijā]; *Fortum Oil and Gas Oy v. Finland*, no. 32559/96, ECHR 2002; *Aannemersbedrijf Gebroeders Van Leeuwen B.V. v. the Netherlands*, no. 32602/96, ECHR 2000.

korespondence arī ietilpst ECTK 8.pantā.³⁶ No iepriekš minētā var secināt, ka juridiskas personas biroji vai citas telpas un visa korespondence, kas atrodas juridiskas personas telpās, e-pastos, telefonos un citur, ir pakļauti aizsardzībai pēc ECT ieskatiem.

Vārda brīvība tāpat kā citas līdz šim apskatītās tiesības piemīt ikvienam, tostarp arī juridiskām personām.³⁷ Vienlaikus jānorāda, ka tā uzskatāma par vienu no nozīmīgākajām un senākajām cilvēktiesībām. Satversmes 100. pantā noteikts, ka vārda brīvība sevī iekļauj kā tiesības brīvi iegūt, paturēt un izplatīt informāciju, tā arī paust savus uzskatus. Tomēr jāuzsver, ka vārda brīvības tiesība nav absolūta, un to ir iespējams ierobežot saskaņā ar Satversmes 116. pantu. Lai tiktu ierobežota kāda cilvēktiesība ir jāpastāv leģitīmam mērķim. Piemēram, SPPPT 19. panta otrajā daļā ir noteikts, ka katram ir tiesības brīvi paust savus uzskatus, kas sevī ietver tiesības brīvi meklēt, saņemt un izplatīt dažāda veida informāciju un idejas neatkarīgi no valstu robežām mutvārdos, rakstveidā, izmantojot presi vai mākslinieciskās izpausmes formas, vai citādā veidā pēc savas izvēles. Minētā panta daļa uzliek īpašus pienākumus un īpašu atbildību, tāpēc tā var būt saistīta ar zināmiem ierobežojumiem, taču tie jānoteic likumā un tiem jābūt nepieciešamiem. Un viens no šādiem leģitīmajiem mērķiem SPPPT 19.panta otrās daļas ierobežojumiem ir citu personu tiesību un reputācijas respektēšana.³⁸ Arī ECT lietā *Radio France and Others v. France* noteica, ka arī ECTK 10.pants paredz vārda brīvībai ierobežojumus, kas var būt nepieciešami, lai aizsargātu citu reputāciju.³⁹ Šādu pašu ierobežojumu, kas nepieciešams, lai aizsargātu citu reputāciju ECT ir noteikusi lietā *Vides aizsardzības klubs pret Latviju*.⁴⁰

Apskatot Satversmes 105.pantu ir saprotams, ko tas sevī ietver. Jēdziens “ikviens”, kā iepriekš tika noskaidrots, ir attiecināms gan uz fiziskām, gan juridiskām personām. Tiesība, ko var izlietot jebkurš. Tiesības uz īpašumu pārklājas ar tiesībām uz korespondences un mājokļa neaizskaramību, ja runa ir par juridisku personu. Jau apskatītajā lietā *Niemietz v. Germany* tika noteikts, ka juridiskas personas telpas (biroji, filiāles u.c.), kas atzīstami par tās īpašumiem, ir pakļauti aizsardzībai pēc ECT ieskatiem.

Vairumā tiesību aktos ir noteikts termins “ikviena tiesības uz [...]”, kas nozīmē, ka konkrētais regulējums attiecināms uz fiziskām un juridiskām personām. Tomēr pastāv

---

³⁶ *Niemietz v. Germany*, no. 13710/88, ECHR 1992.

³⁷ Latvijas Republikas Satversmes komentāri. VIII nodaļa. Cilvēka pamattiesības. Autoru kolektīvs prof. Baloža R. zinātniskā vadībā. Rīgā: Latvijas Vēstnesis, 2011, 354. lpp.

³⁸ Zahars V. *Īss Eiropas cilvēktiesību kurss*. Mācību līdzeklis. Daugavpils: Daugavpils Universitātes Akadēmiskais apgāds “Saule”, 2012, 37. lpp.

³⁹ *Radio France and Others v. France*, no. 53984/00, ECHR 2004. Pieejams: <http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-61686> [aplūkots 2017. gada 28. maijā].

⁴⁰ *Vides aizsardzības klubs v. Latvia*, no. 57829/00, ECHR 2004. Pieejams: <http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-66349> [aplūkots 2017. gada 28. maijā].

neizpratne, par to, kāda iemesla dēļ gan Satversmes 95.pantā, gan ECTK 10.pantā ir noteikts, ka tiek aizsargātas cilvēku tiesības uz godu un cieņu, neiekļaujot arī juridiskas personas iespēju atsaukties uz šo tiesību.

Juridiskai personai cilvēktiesības ir skaitliski mazāk, taču tas nenozīmē, ka starp fiziskām personām un juridiskām personām pastāvētu nevienlīdzība cilvēktiesībās. Mūsdienu tiesību akti un tiesu prakse atzīst, ka juridiskas personas ir cilvēktiesībaspējīgas tikai attiecībā uz tādām cilvēktiesībām, kur tas pēc to dabas ir iespējams.⁴¹

---

⁴¹ Grasvāne S., Kamenska A., Leimane I., Levits E., Mits M., Muižnieks N., Tāre I., Ziemele I. *Cilvēktiesības pasaulē un Latvijā*. SIA "Izglītības solī", 2000, 249. lpp.

2. “GODS UN CIEŅA” SINONĪMS VĀRDAM “REPUTĀCIJA”

2.1. Gods un cieņa

Tiesu praksē atzīts, ka juridiskai personai kā tiesību subjektam piemīt gods un cieņa, tomēr šāds uzskats tiek kritizēts, jo juridiskai personai nav savas personības, savu jūtu un to nav iespējams sāpināt morāli vai fiziski. Tomēr fakts, ka juridiskai personai nav jūtu, nenozīmē, ka tai nav tiesības uz goda un cieņas aizsardzību.⁴²

Ar godu saprot personas sabiedrisku novērtējumu, kas ir izveidojies personas darbības rezultātā, bet ar cieņu – personas sabiedriskā vērtējuma atspoguļojumu viņas pašas apziņā, t.i., personas pašnovērtējumu.⁴³ Filozofs Augusts Mīlts raksta, ka ar cieņu jāsaprot cilvēku morālā vienlīdzība un cilvēks kā augstākā morālā vērtība, taču gods diferencē pieeju cilvēkiem, ņemot vērā “viņu nopelnus, izsakot atzinību, pat slavu”. Cilvēka cieņa nav atkarīga no viņa stāvokļa sabiedrībā, ieņemamā amata, profesijas, bet vārda “gods” etimoloģija nepārprotami norāda uz tā izcelsmi no “godāt”, “godināt” – tātad, vērtējot katra cilvēka nopelnus.⁴⁴

Gods ir sociālais stāvoklis, kurš veidojas pildot kādas darbības, radot savu sociālo lomu sabiedrībā. Piemēram, ja uzņēmums, strādājot ar saviem klientiem un godprātīgi pildot savas saistības, atklāj, ka kāds no klientiem publicējis masu medijos kādu aizskarošu ziņu, kas nomelno uzņēmumu, tad šāda klienta rīcība varētu tikt atzīta par juridiskas personas goda aizskārums.

Cieņa tiek interpretēta kā “cilvēka pašnovērtējums, kas pamatojas uz tam ieaudzinātajām un piemītošajām īpašībām.”⁴⁵ Vārds “cieņa” sniedz personai subjektīvu viedokli par sevi (subjektīvu viedokli par cieņu).⁴⁶ Tās ir vispārējās vērtības, principi un attieksme pret sevi, uz ko personai rodas tiesības ar dzimšanas brīdi.

Apskatot abus jēdzienus “gods” un “cieņa”, ir jāsaprot vai tie abi piemīt un var piemist juridiskai personai. Cieņa, kā jau iepriekš tika noskaidrots, ir pašvērtējums, savas izjūtas un

---

⁴² *Tiesu prakse lietās par goda un cieņas civiltiesisko aizsardzību*. Tiesu prakses apkopojums. Latvijas Republikas Augstākā tiesa. 2003. – 2004. gads.

⁴³ *Latvijas Republikas Satversmes komentāri. VIII nodaļa. Cilvēka pamattiesības*. Autoru kolektīvs prof. Baloža R. zinātniskā vadībā. Rīgā: Latvijas Vēstnesis, 2011, 207. lpp.

⁴⁴ Eihmane E. *Kad saduras vārda brīvība un personas gods un cieņa*. Jurista Vārds, 03.10.2006., Nr. 39 (442); Mīlts A. *Cieņa un gods*. Skolai un Ģimenei, 1982, Nr. 7, 11. lpp.

⁴⁵ Hamkova D. *Gods un cieņa kā krimināltiesiskās aizsardzības objekts Baltijas reģionā*. Jurista Vārds, 08.05.2007., Nr.19 (472); Liholaja V. *Krimināllikuma komentāri. Sevišķā daļa. 4.grāmata*. Rīga: AFS, 1999, 100. lpp.

⁴⁶ Manfer N. *U.N. Covenant on Civil and Political Rights. CCPR Commentary. Second Revised Edition*. N.P. Engel, 2005, p. 404.

domas par sevi, kuras juridiskai personai nevar būt, jo tai nepiemīt personības. Līdz ar to ir jāsaprot, ka tiesības uz cieņu juridiskai personai nevar piemist. Iespējams arī šī iemesla dēļ VCD⁴⁷ 12. panta pirmajā teikumā, kurš nosaka, ka “*nedrīkst patvaļīgi iejaukties neviena privātajā un ģimenes dzīvē, patvaļīgi apdraudēt viņa dzīvokļa neaizskaramību vai viņa korespondences noslēpumu, vai nelikumīgi apdraudēt viņa godu un reputāciju*”, nav ietverti tādi vārdi kā “cilvēks” un “cieņa”, jo minētā norma ir attiecināma gan uz fiziskām, gan juridiskām personām. Ja VCD 12. pants tiks attiecināts uz fiziskām personām, tad tiks izmantots jēdziens “gods”, kas jau sevī ietver arī cilvēka cieņu. Turpretī, ja minētais pants tiks attiecināts uz juridiskām personām, tad tiks pielietots jēdziens “reputācija”. Ņemot vērā, ka tika noskaidrots, ka gods ir sabiedrības vērtējums, sociālais stāvoklis sabiedrībā, kas tiek izveidots sevi apliecinot ar darbiem, ir skaidri secināms, ka tiesības uz godu piemīt juridiskai personai tikpat lielā mērā, kā fiziskai personai.

2.2. Reputācija

Literatūrā attiecībā uz juridiskām personām visbiežāk tiek izmantots jēdziens “reputācija”, ne “gods”. Reputācija nav viennozīmīgi definējama un lai arī pastāv vairāki šī termina skaidrojumi, jānorāda, ka visbiežāk ar reputāciju saprot apkārtējo lokā (sociālās vienības), piemēram, kolēģu, radnieku, klientu u.tml., par personu izveidojušos viedokli (vērtējums), kas izpaužas personas sasniegumu atzīšanā, autoritātē, personas darījuma īpašībās, piemēram, kompetence, spējas, profesionalitāte, kas rezultējas darījumu jeb profesionālā reputācijā.⁴⁸ Reputācija nosaka cilvēka statusu sabiedrībā, vadoties no priekšstata, ko izveidojuši citi sabiedrības locekļi, vai no priekšstata par sevi, kas izveidojies paša indivīda apziņā,⁴⁹ reputācija ir jānopelna.⁵⁰ Kanādas Augstākās tiesas tiesnesis Pīters Korijs (*Peter Cory*) uzskata, ka reputācija ir fundamentāls pamats uz kura cilvēki spēj mijiedarboties viens ar otru sociālajā vidē. Tajā pašā laikā tas kalpo tik pat fundamentāli, lai veicinātu mūsu pašapziņu un paštēlu.⁵¹ Reputācija tiek raksturota kā personas novērtējums no

---

⁴⁷ UN General Assembly, *Universal Declaration of Human Rights*, 10 December 1948, 217 A (III), Article 12. Pieejams: <http://www.un.org/en/universal-declaration-human-rights/> [aplūkots 2017. gada 28. maijā].

⁴⁸ Manfer N. *U.N. Covenant on Civil and Political Rights. CCPR Commentary*. Second Revised Edition. N.P. Engel, 2005, p. 208.

⁴⁹ Hamkova D. *Goda un cieņas krimināltiesiskā aizsardzība*. Promocijas darbs. Rīga, 2009, 36. lpp; *Как провести лингвистическую экспертизу спорного текста. Памятка для судей, следователей, дознавателей, прокуроров, экспертов, адвокатов и юристов*. Под ред. М.В. Горбаневского. Москва: Юридический Мир, 2004, с.52.; *Уголовное право России*. Особенная часть. Москва: Юрист, 2001, с. 89.

⁵⁰ Ingram T. *Corporate Reputation: definitions and representative history of literature*. Pieejams: <http://www.reputation.asia/files/RM-CR-Literature-Review.pdf> [aplūkots 2017. gada 28. maijā].

⁵¹ Spielmann D., Cariolou L. *The right to protection of reputation under the European convention on human*

citiem.⁵² Vai arī to var definēt kā respektu, ko persona bauda sabiedrībā,⁵³ ko citi domā par viņu,⁵⁴ vai kā teicis Hugo Grocijs (Hugo Grotius): “*labā cieņa, kurā citi mūs tur*”.⁵⁵ Varētu teikt, ka reputācija ir tas, ko citi attiecina uz, piemēram, organizāciju.⁵⁶

Terminoloģiski precīzāk attiecībā uz juridiskām personām būtu lietot jēdzienu “reputācija”, ne gods, tādēļ turpmāk šī darba ietvaros tiks lietots reputācijas jēdziens. Juridiskai personai reputācija ir tās ārējais veidols, kas tiek veidots caur darbiem un cītīgu sevis parādīšanu sabiedrībai. Attiecībā uz juridisku personu tiesībām ir jārūnā par vārda, zīmola vai reputācijas aizsardzību sabiedrībā.⁵⁷ Starptautiskā reputācijas institūta direktors Čārlzs Fombruns (*Charles Fombrun*) vienā no saviem rakstiem teicis: “Ja konkurence ir turgus ekonomikas dzinējs, reputācija ir degviela, kas liek tam darboties: reputācija uzņēmumam pievilina klientus, investorus un arī darbiniekus.”⁵⁸ Reputācijas saglabāšana juridiskai personai ir viena no juridiskas personas pastāvēšanai svarīgākajām vērtībām. Mūsdienās reputācijas sabojāšana ir salīdzinoši viegli paveicams darbs, kur atliek vien izteikt kritisku viedokli vai izplatīt ziņas medijos, laikrakstos vai citās sabiedrībai pieejamās vietās. Šādi gadījumi sabiedrībā un virtuālajā vidē kļūst aizvien biežāki, līdz ar to ir svarīgi saprast, kā juridiskai personai aizstāvēt sev ar likumu piešķirtās tiesības uz reputāciju.

Juridiskajā literatūrā attiecībā uz juridiskām personām tiek lietoti tādi vārdu salikumi kā “biznesa reputācija” un “komerciālā reputācija”, ar kuriem nevajadzētu saprast vien tādu reputāciju, kas attiecināta uz saimniecisko darbību.⁵⁹ Komerciālā un biznesa reputācija juridiskai personai ir saistīta ar tās pastāvēšanas mērķi. Piemēram, ja juridiska persona ir uzņēmums, kas vērsts uz peļņas gūšanu, tad tā pastāvēšanas mērķis ir peļņa, bet, ja juridiskā persona ir labdarības organizācija, tad tās pastāvēšanas mērķis būs labdarība un pasākumi, kas

---

rights. Mélanges en l'honneur de Christos L. Rozakis, Bruylant, 2011. Pieejams: https://www.academia.edu/8897653/The_right_to_Protection_of_Reputation_under_the_European_Convention_on_Human_Rights [aplūkots 2017. gada 28. maijā].

⁵² Manfer N. *U.N. Covenant on Civil and Political Rights. CCPR Commentary. Second Revised Edition*. N.P. Engel, 2005, p. 404.

⁵³ Zimmermann R. *The Law of Obligations: Roman Foundations of the Civilian Tradition*. Oxford: Clarendon Press, 1996, p. 1062.

⁵⁴ Weir T. *An Introduction to Tort Law. Second Edition*. Oxford: Clarendon Press, 2006, p. 175.

⁵⁵ Descheemaeker E. *Protecting Reputation: Defamation and Negligence*. Oxford Journal of Legal Studies, Vol. 29, No. 4 (2009), p. 603.

⁵⁶ CIMA. *Corporate reputation: perspectives of measuring and managing a principal risk*. Pieejams: http://www.cimaglobal.com/Documents/Thought_leadership_docs/2010-06-11-cid_exrep_corporate_reputation_june07.pdf [aplūkots 2017. gada 28. maijā].

⁵⁷ Bronislaw S., Szczerbowski J.J., Bauknecht A. W., Kaczynska A. *Proceedings of the 8th International Conference on Human Rights. The Rights to Knowledge and Information in a Heterogenic Society*. Cambridge Scholars Publishing, 2009, p. 381.

⁵⁸ Kukuškina N. *Uzņēmuma reputācija – vai varam atļauties to zaudēt?* Komersanta vēstnesis, 11.01.2006., Nr. 2 (8).

⁵⁹ Simons V. *Private and Civil law in the Russian Federation. Essays in honor of F.J.M. Feldbrugge*. Marinus Nijhoff publishers. Leiden, Boston, 2009, p. 242.

saistīti ar to.

Biznesa reputācija tiek arī definēta, kā pozitīvu iespaidu un vērtējumu kopums par uzņēmēju, kas var attīstīt arī preču zīmes reputāciju.⁶⁰ Reputācija juridiskai personai ir ļoti svarīga, bieži vien tas ir tās pastāvēšanas pamats. Piemēram, ja uzņēmumam būs slikta reputācija, tam nebūs klienti un līdz ar to peļņa. Ja labdarības organizācijas reputācija būs sabojāta, piemēram, ar ziņām par krāpniecību, tad tā nesaņems ziedojumus.

Kādā ECT lietā⁶¹ izdevniecība savā laikrakstā kritizēja valstī pazīstama uzņēmuma vīna kvalitāti, nosaucot to par “sūdu”. Šāda frāze saprotams, ka ietekmēja uzņēmuma reputāciju, arī tiesa noteica, ka, lai arī prasītājam piemīt tiesības uz sava viedokļa izteikšanu par uzņēmuma vīnu, tomēr raksturojot kā “sūdu” tiek nomelnota ražotāja reputācija, tādējādi pārkāpjot tā tiesības uz reputācijas aizsardzību. Tiesa minētajā spriedumā arī uzsvēra, ka pastāv atšķirība starp kaitējumu indivīda reputācijai attiecībā uz tā sociālo statusu, kā arī reputācijas kaitējuma atstātajām sekām uz indivīda cieņu un kompānijas komerciālo reputāciju, kurai nav morālas dimensijas. Šādos gadījumos tiesa lemj par vārda brīvības ierobežošanu, lai aizsargātu juridiskas personas reputāciju.

Tāpat nozīmīgi ir saprast, ka reputācija piemīt ikvienam. Respektīvi, juridiskas personas A tiesības uz reputāciju nevar aizsargāt, bojājot juridiskas personas B reputāciju.⁶² Savas ar likumu piešķirtās tiesības vajadzētu aizsargāt tādiem veidiem, kas nekādā veidā neietekmētu citas personas tiesības.

Reputācija tiek iegūta caur smagu darbu, sevis demonstrēšanu un pierādīšanu sabiedrībai, tomēr viss smagi veiktais darbs var tikt ātri izpostīts. Respektīvi, reputācijas veidošanas process var būt ilgs un nogurdinošs, bet to sabojāt var ātri. Kā reiz teicis amerikāņu uzņēmējs Vorens Edvards Bafets (*Warren Edward Buffett*): “Lai izveidotu reputāciju tas aizņem 20 gadus, bet, lai to sagrautu, tas aizņem vien 5 minūtes.”⁶³

---

⁶⁰ Buchalska J., Chmielewski K., Doczekalska J., *The Concept of Corporate Reputation in Marketing and Polish Law — the Search for Interdisciplinary Communication*. Economics and Law, Vol. 14, No. 2/2015, p. 189. Pieejams: https://www.researchgate.net/profile/Krzysztof_Chmielewski/publication/281971235_THE_CONCEPT_OF_CORPORATE_REPUTATION_IN_MARKETING_AND_POLISH_LAW_-_THE_SEARCH_FOR_INTERDISCIPLINARY_COMMUNICATION/links/56001a4308ae07629e528467.pdf?origin=publication_list [aplūkots 2017. gada 28. maijā].

⁶¹ *UJ v. Hungary*, no. 23954/10, ECHR 2011. Pieejams: <http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-105715> [aplūkots 2017. gada 28. maijā].

⁶² Fredman S. *Human Rights Transformed. Positive Rights and Positive Duties*. Oxford University Press, 2008, p. 73.

⁶³ Tulkojums no angļu valodas: *It takes 20 years to build a reputation and five minutes to ruin it.* (*Warren Buffett*) Pieejams: <http://business.time.com/2010/03/01/warren-buffetts-boring-brilliant-wisdom/> [aplūkots 2017. gada 28. maijā].

3. JURIDISKAS PERSONAS REPUTĀCIJAS AIZSARDZĪBAS MEHĀNISMI LATVIJAS TIESĪBĀS

3.1. Tiesības prasīt atsaukt ziņas

Ikdienā sabiedrībā izskan dažādas ziņas un viedokļi par juridiskām personām, kā labas, tā arī sliktas. Mūsdienās visas ziņas, faktus un ieteikumus ir iespēja publicēt juridisko personu mājaslapās un citās dažādās interneta vietnēs, piemēram, “*Facebook*”. Jebkurš, kam ir internets un lietotāja vārds var ierakstīt jebkādas ziņas visiem pieejamā un redzamā vietā, no kā var ciest juridiskas personas reputācija. Šādos gadījumos juridiskai personai, kuras reputāciju kādas ziņas var sabojāt, ir iespēja rīkoties savās interesēs un saskaņā ar Civillikuma 2352.¹ pantu ir tiesības prasīt tiesas ceļā atsaukt reputācijas aizskarošās ziņas. Reputācijas aizskarošu ziņu atsaukšana ir viens no tiesiskās ietekmēšanas līdzekļiem, kas dažkārt šādu ziņu izplatītājiem var būt saistīts ar samērā lieliem mantiskiem izdevumiem atsaukuma publiskošanai presē vai televīzijā.⁶⁴ Prasības par ziņu atsaukšanu ir paredzētas arī juridisku personu reputācijas aizsardzībai. Nepatiesi paustas ziņas tiek uzskatītas par neslavas celšanu, ar ko jāsaprot nodarījums, kas apdraud personas reputāciju, proti, sabiedrisko novērtējumu (citu personu domas).⁶⁵

Piemēram, ja persona A ieraksta negatīvas ziņas par juridisko personu B tās “*Facebook*” interneta vietnē, kur tai ir simtiem tūkstošu sekotāju, ir loģiski secināt, ka A personas paustās ziņas var sabojāt juridiskās personas B reputāciju. Tādēļ juridiskā persona B ir tiesīga lūgt personai A atsaukt paustās ziņas, mēģinot panākt kādu kopēju kompromisu, lai abas puses ir apmierinātas. Tomēr, ja gadītos, ka persona A nepiekrīt atsaukt paustās ziņas, tad juridiskai personai B būtu tiesības vērsties tiesā aizstāvēt savas tiesības uz reputācijas aizsardzību, jo īpaši, ja paustās ziņas ir nepatiesas. Tiesas procesā juridiskā persona B ar savu prasību lūgtu atsaukt personas A paustās ziņas interneta vietnē “*Facebook*”. Šādā gadījumā ir jāskata saistība ar tiesībām uz vārda brīvību, jo jāvērtē, kādos gadījumos juridiskai personai var būt tiesības prasīt atsaukt ziņas.

Lai vieglāk saprastu juridiskas personas tiesības lūgt atsaukt citas personas paustās ziņas, ir jāsaprot, ka ziņas nav sinonīms vārdam “viedoklis”. Latviešu literatūras valodas vārdnīcā skaidrots vārds „ziņas”- tās ir datu, faktu, skaitļu un arī informācijas kopums,⁶⁶

⁶⁴ Torgāns K. *Saistību tiesības*. Mācību grāmata. Rīga: Tiesu namu aģentūra, 2014, 506.lpp.

⁶⁵ Judins A. *Par neslavas celšanu masu saziņas līdzekļos*. Jurista Vārds, 17.08.2010., Nr. 33 (628).

⁶⁶ *Latviešu literārās valodas vārdnīca*. 1.–8. Rīga, Zinātne, 1972.–1996, vārds “ziņa”.

savukārt „viedoklis” ir uzskats, izpratne (par ko), arī attieksme (pret ko).⁶⁷ Ziņas jeb fakti vienmēr būs pakļauti patiesības pārbaudei,⁶⁸ respektīvi, vienmēr būs iespēja pārbaudīt konkrētu ziņu vai faktu patiesību. Turpretī viedoklis nav pakļauts pārbaudei, jo tas atspoguļo personas subjektīvu vērtējumu par kādu personu, tās darbību vai kādu notikumu.⁶⁹

No jēdzienu definīcijas ir saprotams, ka juridiskai personai, lai aizstāvētu savu reputāciju, ir tiesība prasīt atsaukt tikai ziņas, ne viedokli. Šāda tiesība pastāv, lai vārda brīvība netiktu pilnīgi ierobežota, jo viedoklis ikvienam ir tiesība brīvi paust savus uzskatus. Bet ziņu un faktu izpaušana var tikt pakļauta pārbaudei un ierobežota, jo īpaši, ja tiek pierādīts, ka konkrētās ziņas ir nepatiesas un ietekmē aizskartās puses reputāciju.⁷⁰ Tiesu praksē ir teikts, ka gods ir atzīstams par aizkartu, ja tiek konstatēts, ka ziņu, kas neatbilst patiesībai, izplatīšanas rezultātā sabiedriskais vērtējums par (juridisku) personu ir samazinājies un vērtējuma atspoguļojums paša cietušā apziņā ir pazeminājies.⁷¹

Tādēļ ziņu un viedokļa nošķiršanas jautājums ir ļoti būtisks, lai saprastu, ko tiesa spēs ierobežot un ko nespēs. Tāpat apskatot dažādu tiesu praksi nākas sastapt tādus gadījumus, kad viena ieraksta vai publikācijas ietvaros var tikt ietvertas kā ziņas, tā viedoklis.⁷² Tādos gadījumos ir ļoti grūti saprast, kur sākas viedoklis, kur ziņas un kur abi beidzas, ko var un ko nevar ierobežot. Līdz ar to, ir saprotams, ka šo divu dažādo nozīmju vārdi ir jāprot atšķirt, lai pilnvērtīgi īstenotu katram piešķirtās tiesības – tiesība izteikt savu viedokli, ievērojot vārda brīvības tiesības, kā arī tiesība nepieļaut paust nepatiesas ziņas par kādu juridisku personu, ierobežojot vārda brīvību un aizstāvēt personu godu un reputāciju.

---

⁶⁷ Turpat, vārds “viedoklis”; Rīgas apgabaltiesas Civillietu tiesu kolēģijas 2015.gada 30.aprīļa spriedums lietā Nr. C31515812 (Nr.CA-0936-15/17). Pieejams: http://static1.1.sqspcdn.com/static/f/661898/26237307/1431946815027/act_61034388+spriedums+pilns+apgabals.pdf?token=Affa7oQygOYVw230OD2SO9Tzp8A%3D [aplūkots 2017. gada 28. maijā].

⁶⁸ *Tiesu prakse lietās par goda un cieņas civiltiesisko aizsardzību*. Tiesu prakses apkopojums. Latvijas Republikas Augstākā tiesa. 2003. – 2004. gads; *Lingens v. Austria*, no. 9815/82, ECHR 1986. Pieejams: <http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-57523> [aplūkots 2017.gada 28.maijā]

⁶⁹ *Tiesu prakse lietās par goda un cieņas civiltiesisko aizsardzību*. Tiesu prakses apkopojums. Latvijas Republikas Augstākā tiesa. 2003. – 2004. gads.

⁷⁰ *Latvijas Republikas Civillikuma komentāri: Ceturtā daļa. Saistību tiesības*. Autoru kolektīvs prof. Torgāna K. vispārīgā zinātniskā redakcijā. Rīga: Mans īpašums, 2000, 636. lpp.

⁷¹ Rīgas pilsētas Latgales priekšpilsētas tiesas 2013.gada 19.septembra spriedums lietā Nr.C29740610, lietas arhīva Nr. C-0726-13.

⁷² *Oberschlick v. Austria*, no. 11662/85, ECHR 1991. Pieejams: <http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-57716> [aplūkots 2017. gada 28. maijā].

3.2. Tiesības prasīt kompensāciju

Tiesu praksē atzīts, ka par nodarītu kaitējumu cietušajam ir tiesība prasīt atlīdzību jeb citiem vārdiem – kompensāciju. Kaitējums var būt mantisks (konkrēti izmērāms naudas izteiksmē) vai nemantisks (neērtības, pārdzīvojumi; miesas bojājumu gadījumos arī ciešanas, sāpes; goda un cieņas aizskārumos – pašapziņas mazinājums, negatīvas emocijas).⁷³

Kompensācija kā tiesiskās aizsardzības līdzeklis netieši norāda, ka materiālā atlīdzība spēj atlīdzināt zaudēto vai vismaz to, ka nauda uzskatāma par labāko alternatīvu, kad nav iespējama restitūcija.⁷⁴ Kompensācija ir naudas izteiksmē noteikta summa, ko persona, kura ar darbību vai bezdarbību radījusi kaitējumu, samaksā cietušajam kā gandarījumu par morālo, personisko aizskārumu vai atlīdzība par nodarītajiem zaudējumiem.⁷⁵

Civillikuma 1635.pants nosaka, ka “katrs tiesību aizskārumš, tas ir, katra pati par sevi neatļauta darbība, kuras rezultātā nodarīts kaitējums (arī morālais kaitējums), dod tiesību cietušajam prasīt apmierinājumu no aizskārēja, ciktāl viņu par šo darbību var vainot”. No tiesību normas neizriet konkrēts tiesību subjekts, tomēr ir saprotams, ka ikvienam, kam nodarīts kaitējums ir tiesīgs vērsties pēc kompensācijas, tajā skaitā arī juridiska persona. Šajā sakarā ir jānoskaidro kādas kompensācijas cietušais var pieprasīt un kādas kompensācijas veidus var prasīt tieši juridiska persona.

Juridiskajā literatūrā kompensācija tiek iedalīta trijos veidos: 1) morālā kaitējuma kompensācija; 2) personiskā kaitējuma kompensācija; 3) mantiska rakstura zaudējumu kompensācija jeb kompensācija par zaudējumiem.

3.2.1. Kompensācija par morālo kaitējumu

Ir strikti jāizvērtē vai juridiska persona spēj izciest morālu kaitējumu, jo no vārda konteksta ir redzams, ka morāle ir tāda īpašība, kas piemīt vien fiziskai personai. Morālais kaitējums, tas ir, nemantiskais kaitējums – netaisnība personas nemateriālajām vērtībām, kuru eksistenci sabiedrība vispārīgi atzīst, piemēram, dzīvībai, veselībai, godam, cieņai, reputācijai u.c.⁷⁶ Tāpat par morālo kaitējumu tiek uzskatītas fiziskās personas ciešanas, kuras tai izraisījis

⁷³ Torgāns K. *Saistību tiesības. I daļa. Mācību grāmata*. Rīga: Tiesu namu aģentūra, 2006, 179. lpp.

⁷⁴ Shelton D. *Remedies in International Law. Second Edition*. Oxford University Press, 2005, p. 291; Lomasky L.E. *Persons, rights and the moral community*. Public Choice, Vol. 67, No. 2, 1990, p. 143.

⁷⁵ Matule S. *Morālā kaitējuma kompensācijas aprēķināšanas vadmotīvi*. Jurista Vārds, 12.04.2001., Nr. 15 (662).

⁷⁶ Bitāns A. *Par morālā kaitējuma izpratni Latvijā*. Jurista Vārds, 18.09.2001., Nr. 27 (220).

būtisks šīs personas tiesību vai ar likumu aizsargāto interešu prettiesisks aizskārums.⁷⁷ Ņemot vērā, ka juridiskai personai nepiemīt tāda personība, kas izjūt sāpes, ciešanas vai citas diskomforta izpausmes vai morāles vērtības, ir jāsecina, ka kompensāciju par morālo kaitējumu juridiska persona nevar prasīt. Morālā kaitējuma kompensāciju var prasīt tikai fiziskas personas.

Tiesu praksē ir gadījumi, kad juridiska persona ir iesniegusi tiesā prasību, kurā ir iekļauta arī prasība par morālā kaitējuma kompensēšanu, tomēr šajā gadījumā tiesa minēto lūgumu noraidījusi un noteica, ka juridiska persona nevar prasīt morālā kaitējuma kompensēšanu.⁷⁸ Tiesa norādīja, ka, lai prasītu morālo kompensāciju ir jāpiemīt morālei, kas reālistiski var piemist tikai sapratīgai un dzīvai būtnei – fiziskai personai, kas izjūt un apzinās sev nodarīto kaitējumu.

3.2.2. Kompensācija par personisko kaitējumu

Ar personisko kaitējumu saprot tādu kaitējumu, kas nodarīts fiziskās personas dzīvībai, fiziskajai integritātei, veselībai, brīvībai, godam un cieņai, personiskam vai ģimenes noslēpumam vai komercnoslēpumam, autortiesībām vai citām nemantiskajām tiesībām vai ar likumu aizsargātajām interesēm.⁷⁹ Pēc šāda jēdziena definīcijas izriet, ka juridiskai personai nav tiesību prasīt kompensāciju par personisko kaitējumu, jo tā nav fiziska persona, tā neizjūt fiziskas ciešanas un sāpes.

Tomēr, minēto jēdzienu nevajadzētu traktēt vienveidīgi un tieši, bet gan skatīt plašāk. Respektīvi, juridiskai personai var būt tiesība prasīt kompensāciju par personisko kaitējumu, kas saistīts ar tās godu, komercnoslēpumu, autortiesībām vai citām nemantiskajām tiesībām vai ar likumu aizsargātām tiesībām.⁸⁰ Personisks kaitējums var tikt nodarīts ikvienam. Piemēram, jau iepriekš apskatītā piemērā, ja persona A ieraksta negatīvas un nepatiesas ziņas par juridisko personu B tās interneta vietnē, kur to apskata ikdienu vairāki tūkstoši cilvēku, ir loģiski secināt, ka A personas paustās ziņas var sabojāt juridiskās personas B reputāciju. Šādā aspektā vērtējot, juridiska persona varētu vērsties tiesā, lūdzot atsaukt ziņas un pieprasot

---

⁷⁷ *Tiesu prakse par morālā kaitējuma kompensāciju kriminālprocesā.* Tiesu prakses apkopojums. Latvijas Republikas Augstākā tiesa. 2010 – 2011.gads.

⁷⁸ Latvijas Republikas Satversmes tiesas 2012. gada 6. jūnija spriedums lietā Nr. 2011-21-01. Pieejams: <http://www.satv.tiesa.gov.lv/wp-content/uploads/2015/09/2011-21-01-PR-par-spridumu.pdf> [aplūkots 2017. gada 28. maijā].

⁷⁹ Turpat.

⁸⁰ Latvijas Republikas Augstākās tiesas Senāta administratīvo lietu departamenta 2012. gada 14. septembra spriedums lietā Nr.A42045881/SKA-72/2012.

personisko kaitējumu par reputācijas aizskaršanu. Juridiskajai personai ir tiesības uz atlīdzinājumu tikai par personisko kaitējumu, kas nodarīts tās darījumu reputācijai, komercnoslēpumam un autortiesībām.⁸¹

3.2.3. Kompensācija par mantiska rakstura zaudējumiem

Mantiska rakstura kompensācija nespēj ne atjaunot, ne aizstāt tiesības, kuras tikušas pārkāptas un, tādējādi, zaudētas.⁸² Lai arī kompensācija neapšaubāmi uzskatāma par otru piemērotāko līdzekli, lai labotu tiesību pārkāpuma rezultātā radušos zaudējumus, jānorāda, ka ne vienmēr materiālā atlīdzība uzskatāma par efektīvāko līdzekli, lai spētu pilnībā kompensēt tiesību pārkāpuma rezultātā radušos kaitējumu.⁸³

Civillikuma 2352.¹ panta trešā daļa nosaka, ka, ja kāds prettiesiski aizskar personas godu un cieņu mutvārdiem, rakstveidā vai ar darbiem, tad viņam jādod atlīdzība (mantiska kompensācija). Atlīdzības apmēru nosaka tiesa. No minētā panta redzams, ka kompensāciju var prasīt arī par nepatiesu ziņu paušanu, kas tika apskatīta iepriekšējā nodaļā. Gan kompensāciju, gan ziņu atsaukšanu var prasīt vienas prasības ietvaros. Respektīvi, ja paustās ziņas ir sabojājušas juridiskas personas reputāciju un tā rezultātā ir radušies zaudējumi, kas izpaužas peļņas neiegūšanā, tad juridiska persona vērstoties tiesā, ir tiesīga prasīt gan ziņu atsaukšanu, gan kompensāciju par neiegūto peļņu vai radītajiem zaudējumiem. Juridiska persona var prasīt kompensāciju par mantiska rakstura zaudējumiem. Ja juridiska persona prasībā prasa arī kompensāciju par peļņas neiegūšanu aizskāruma dēļ, kurš izpaužies kā reputācijas bojāšana, tad juridiskai personai būtu jānorāda kāda varētu būt iespējamā peļņa par konkrēto laika posmu, kurā peļņa netika gūta sabojātās reputācijas dēļ. Tomēr vai prasība tiks apmierināta, protams, vērtēs tiesa.

Tāpat ne mazāk svarīgi ir saprast kādi kritēriji ir ņemami vērā, lai noteiktu mantisko kompensāciju. Latvijas Republikas Augstākās tiesas plēnuma 1993. gada 25. oktobra lēmumā⁸⁴ “Par tiesu praksi lietās par personas godu un cieņu aizskarošu ziņu atsaukšanu” norādīts, ka iespējamie kritēriji, kas ņemami vērā, nosakot mantiskās kompensācijas apmēru,

⁸¹ Valsts pārvaldes iestāžu nodarīto zaudējumu atlīdzināšanas likums. Latvijas Vēstnesis, 17.06.2005., Nr. 96 (3254), Ziņotājs, 14.07.2005., Nr. 13.

⁸² Shelton D. *Remedies in International Law. Second Edition.* Oxford University Press, 2005, p. 291; Lomasky L.E. *Persons, rights and the moral community.* Public Choice, Vol. 67, No. 2, 1990, p. 143.

⁸³ Turpat.

⁸⁴ *Tiesu prakse krimināllietās par valsts amatpersonu un uzņēmumu (uzņēmējiesabiedrību) vai organizāciju atbildīgo darbinieku izdarītiem noziedzīgiem nodarījumiem (2002. – 2003. gads).* Tiesu prakses apkopojums. Latvijas Republikas Augstākā tiesas Plēnuma un tiesu prakses vispārināšanas daļa, 2004. Pieejams: http://www.at.gov.lv/files/uploads/files/docs/summaries/2004/Apkopojums_Valsts_amatpersonas.doc [aplūkots 2017. gada 28. maijā].

ir nepatiesu, godu un cieņu aizskarošu ziņu izplatīšanas publiskums, plašums, šī aizskāruma smagums pret personu, sekas, ko radījusi godu un cieņu aizskarošu ziņu izplatīšana, pušu personība u.c.⁸⁵ Vienā Rīgas apgabaltiesas Civillietu tiesu kolēģijas spriedumā tika nosaukti iepriekš minētie kritēriji, tomēr lielāko akcentu liekot uz sekām, ko radījusi goda un cieņu aizskarošo ziņu izplatīšana.⁸⁶

Ņemot vērā visu iepriekš minēto, ir secināms, ka juridiska persona var prasīt kompensāciju tikai par mantiska rakstura zaudējumiem, kas ir reāli novērtējami naudā (peļņas atrāvums) vai par personiska rakstura aizskārums, kas izpaudies kā kaitējums tās darbību reputācijai, komercnoslēpumam un autortiesībām.

3.3. Tiesības prasīt atvainošanos

Juridiskai personai, aizsargājot savas tiesiskās intereses, ir tiesības izmantot visus pieejamos līdzekļus apmierinājuma gūšanai savu tiesību aizsardzībai. Kā norādījis Vasilijš Sinaiskis, “apmierinājuma pirmatnīgā ideja ir nodibināt mieru starp cietušo un aizskārums izdarītāju kā kaitējumā vainīgo”.⁸⁷ Ar apmierinājumu ir jāsaprot jebkāda veida kompromisa panākšana strīda gadījumā. Apmierinājuma došana var izpausties dažādos veidos, piemēram, personiskas brīvības atdošanā (Civillikuma 2352. pants), godu un cieņu aizskarošu ziņu atsaukšanā, dokumenta apmaiņā (Civillikuma 2352.¹ pants), autortiesību aizskārums pārtraukšanā, rakstveida vai publiskas atvainošanās veidā, sabojātās mantas izlabošanā, aizstāšanā ar citu.⁸⁸

Atvainošanās ir viens no veidiem, kā juridiska persona var aizsargāt savas tiesības uz reputāciju. Saskaņā ar likuma “Par presi un citiem masu informācijas līdzekļiem”⁸⁹ 21. pantu fiziskās vai juridiskās personas ir tiesīgas pieprasīt, lai masu informācijas līdzekļi atsauc par tām publicētās (pārraidītās) ziņas, ja tās neatbilst patiesībai. Citos goda un cieņas aizskaršanas gadījumos ir tiesības prasīt atvainošanos. No minētā panta normas izriet, ka juridiskai personai ir tiesības prasīt atvainošanos par tās goda aizskaršanu. Respektīvi, gadījumos, kad

⁸⁵ Torgāns K. *Saistību tiesības. II daļa. Mācību grāmata*. Rīga: Tiesu namu aģentūra, 2008, 289. lpp.

⁸⁶ Rīgas apgabaltiesas Civillietu tiesu kolēģijas 2015. gada 30. aprīļa spriedums lietā Nr. C31515812/CA- 0936-15/17. Pieejams: http://static1.1.sqspcdn.com/static/f/661898/27487479/1489416364317/Anonimizets_nolemums_263575.pdf?token=Rgr8wgMXqa8%2Fu9%2BOTdEX6SRhtQU%3D [aplūkots 2017. gada 28. maijā].

⁸⁷ *Latvijas Republikas Civillikuma komentāri: Ceturtā daļa. Saistību tiesības*. Autoru kolektīvs prof. Torgāna K. vispārīgā zinātniskā redakcijā. Rīga: Mans īpašums, 2000, 144. lpp; Sinaiskis V. *Latvijas civiltiesību apskats*. Rīga: 1996, 147. lpp.

⁸⁸ *Tiesu prakse par morālā kaitējuma atlīdzināšanu civilprocesā*. Tiesu prakses apkopojums. Latvijas Republikas Augstākā tiesa, 2014.

⁸⁹ *Latvijas Republikas likums “Par presi un citiem masu informācijas līdzekļiem”*. Valdības Vēstnesis, 20.02.1937., Nr. 41.

kāda persona ir sniegusi nepatiesas ziņas masu medijos citām personām, tad juridiskai personai savu tiesību aizsardzībai var vērsties tiesā un prasīt atvainošanos. Atvainošanos aizskārums izdarītājam jāveic tādā veidā, kādā tā tika izpausta. Tas nozīmē, ka, ja, piemēram, persona A sniegusi nepatiesas ziņas par juridisku personu B televīzijā, tad pēc tam, kad pieņemts tiesas lēmums par pienākumu atvainoties, personai A sava atvainošanās jāsniedz tajā pašā televīzijā, lai sasniegtu to pašu sabiedrības loku. Respektīvi, tur, kur ziņas tika izplatītas, tur jāsniedz arī pati publiskā atvainošanās. Tomēr jāņem vērā, ka, lai tiesa šādu prasību apmierinātu ir jābūt pierādītam, ka minētās ziņas neatbilst patiesībai.

No tiesu prakses redzams, ka atvainošanās no aizskārēja tiek prasīta reizē ar citu apmierinājuma veidu, kā piemēram, mantisku kompensāciju.⁹⁰ Tomēr, ja nodarītais zaudējums nav aprēķināms naudā un nav pamata prasīt kompensāciju, tad var lūgt tikai atvainošanos, lai uzlabotu savu reputāciju.

---

⁹⁰ Skat. Rīgas apgabaltiesas Civillietu tiesu kolēģijas 2015. gada 30. aprīļa spriedums lietā Nr. C31515812. Pieejams: http://static1.1.sqspcdn.com/static/f/661898/26237307/1431946815027/act_61034388+spriedums+piilns+apgabals.pdf?token=AfFa7oQygOYVw230OD2SO9Tzp8A%3D [aplūkots 2017. gada 28. maijā].

4. VALSTU PRAKSE JURIDISKAS PERSONAS REPUTĀCIJAS AIZSARDZĪBAS JOMĀ

Juridiskas personas tiesības uz reputācijas aizsardzību mūsdienās ir kļuvusi īpaši aktuāla, ņemot vērā straujo uzņēmumu, biedrību u.c. līdzīgu veidojumu izveidošanos. Jau iepriekšējo nodaļu ietvaros tika noskaidrots, ka juridiska persona kā tiesību subjekts spēj rīkoties un aizsargāt savas tiesības, tiesības uz godu un reputāciju. Tādēļ, lai pilnvērtīgi izprastu juridisku personu tiesības un iespējas, ir jāapskata tiesu prakse. Šī darba ietvaros tiks apskatīta ECT prakse, Latvijas tiesu prakse un ārvalstu tiesu prakse.

4.1. ECT prakse lietās par juridiskas personas tiesībām uz reputācijas aizsardzību

ECT prakse ir bagāta ar tiesas spriedumiem lietās par juridiskas personas tiesībām uz reputāciju, kur tiek lemts, ka vārda brīvība var tikt ierobežota, ja tai ir leģitīms mērķis. Vairumā gadījumu leģitīmais mērķis ir citu personu reputācija. Piemēram, lietā *Chauvy and Others v. France*,⁹¹ kur prasītāji bija žurnālists, rakstnieks, izdevniecība un tās vadītājs. Izdevniecība publicēja pirmā prasītāja sarakstīto grāmatu *Aubrac-Lyons 1943*, kas atspoguļoja vēsturiskus notikumus saistībā ar Francijas pretošanās kustības darbību Otrajā pasaules karā un izraisīja plašu rezonansi sabiedrībā. Grāmata apšaubā "oficiālo" notikumu versiju, norādot uz pretrunām tā laika Lionas Gestapo reģionālā līdera Klausā Barbjē (*Klaus Barbie*) liecībās attiecībā uz galveno Francijas pretošanās kustības līderu apcietinājumiem, apšaubot Žana Mulāna (*Jean Moulin*) un no apcietinājuma izbēgušā Reimonda Oubraka (*Raymond Aubrac*) vēstures notikumu versiju.

Atsaucoties uz R. Oubraka un viņa sievas Lūsijas Oubrakas (*Lucy Aubrac*) sūdzību, nacionālā tiesa atzina šīs lietas prasītājus par vainīgiem neslavas celšanā un, cita starpā, piemēroja izdevniecībai, tās vadītājam, grāmatas autoram un žurnālistam naudas sodu un zaudējumu atlīdzināšanu R. Oubrakam un viņa sievai. Tomēr izdevniecība līdz ar pārējiem notiesātajiem vērsās ECT, iesniedzot sūdzību par vārda brīvības tiesību pārkāpumu. Tiesa lēma, ka šajā gadījumā nav ticis pārkāpts Konvencijas 10. pants par vārda brīvību, norādot, ka iejaukšanās vārda brīvībā nav neproporcionāla leģitīmajam mērķim, proti, Oubraku pāra reputācijas aizsardzībai.

---

⁹¹ *Chauvy and Others v. France*, no. 64915/01, ECHR 2004. Pieejams: <http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-61861> [aplūkots 2017. gada 28. maijā].

Tiesa norādīja, ka lai arī vēsturiskās patiesības meklējumi ir neatņemama vārda brīvības daļa, tā neuzskata par savu uzdevumu risināt vēstures jautājumus un sabiedrības nesaskaņas par vēsturisko notikumu interpretāciju. Tomēr, lai noteiktu vai nacionālās tiesas spriedums ir bijis nepieciešams demokrātiskā sabiedrībā, Tiesai nācās līdzsvarot sabiedrības interesi par grāmatā aprakstītajiem notikumiem ar Oubraku pāra reputācijas aizsardzību attiecībā uz viņu dalību Francijas pretošanās kustībā.

Tāpat lietā *Leempoel & S.A. ED. Cine Revue v. Belgium*,⁹² kur prasītāji bija izdevniecība un izdevniecības īpašnieks, strīdā par žurnāla *Ciné Télé Revue* izdevuma atsaukšanu no tirdzniecības un izplatīšanas aizliegumu. Minētajā izdevumā bija publicētas piezīmes, ko sagatavojis tiesas izmeklētājs pirms parlamentārās komisijas sēdes, kuras laikā bija jāizmeklē Dutroux lieta.⁹³ Lietas prasītāji uzstāja, ka Beļģijas tiesu lēmums par izdevuma atsaukšanu no tirgus un tirdzniecības un izplatīšanas aizliegumu pārkāpa Konvencijas 10. pantu jeb to tiesības uz vārda brīvību. Tiesa, savukārt, lēma, ka 10. pants nav ticis pārkāpts, norādot, ka publicētais raksts un tā apgrozība nav uzskatāma par sabiedrības labumu veicinošas debates elementu, tādējādi Beļģijas tiesu lēmums ir bijis pamatots un piemērotie aizliegumi uzskatāmi par samērīgiem ar leģitīmo mērķi, proti, publicētajā rakstā minēto Dutroux lietā iesaistīto reputācijas aizsardzību un demokrātiskas sabiedrības nepieciešamību. Turklāt, šajā gadījumā Tiesa norādīja, ka lai arī sabiedrības tiesības uz informāciju ir neatņemams demokrātiskas sabiedrības elements, šīs lietas apstākļos, publikācijas, kas skar privātpersonu dzīvi ar mērķi informēt un apmierināt noteiktas sabiedrības daļu zinātkāri par piemēram, izmeklēšanas detaļām, kas skar noteiktu personu, nav uzskatāmas par demokrātiskas sabiedrības nepieciešamību.

Identisks regulējums tika piemērots arī lietā *Colaço Mestre ET SIC – Sociedade Independente de Comunicação, S.A. v. Portugal*.⁹⁴ Šajā lietā prasītāji bija žurnālists un uzņēmums, kurā tas strādā un kuram pieder Portugāles nacionālais televīzijas kanāls SIC. Abus prasītājus Portugāles nacionālās tiesa atzina par vainīgiem nomelnošanā, jo žurnālists SIC pārraidījis intervijas laikā franču valodā ar Eiropas Futbola asociāciju savienības (UEFA) ģenerālsekretāru izteica piezīmes un koncentrējās uz apsūdzībām par Portugāles tiesnešu kukuļošanu un Portugāles Profesionālās futbola līgas un futbola kluba FC Porto priekšsēdētāja rīcību pēc kukuļošanas skandāla.

---

⁹² *Leempoel & S.A. ED. Cine Revue v. Belgium*, no. 64772/01, ECHR 2006. Pieejams: <http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-77921> [aplūkots 2017. gada 28. maijā]

⁹³ *Profile: Marc Dutroux*, BBC 17 June 2004. Pieejams: <http://news.bbc.co.uk/2/hi/europe/3522367.stm> [aplūkots 2017. gada 28. maijā].

⁹⁴ *Colaço Mestre ET SIC - Sociedade Independente de Comunicação, S.A. v. Portugal*, no. 11182/03 and 11319/03, ECHR 2007. Pieejams: <http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-80306> [aplūkots 2017. gada 28. maijā].

Žurnālists intervijas laikā norādīja, ka FC Porto priekšsēdētājs ir “tiesnešu boss” un šķietami izvairījies no citu amata aspektu apspriešanas intervijas laikā, līdz ar to FC Porto priekšsēdētājs iesniedza prasību par nomelnošanu, kas nacionālā līmenī tika apmierināta un žurnālistam, kā arī kompānijai, kuras labā tas strādāja tika piemērots naudas sods un zaudējumu atlīdzība. Žurnālists un SIC vērsās ECT, norādot, ka šāds Portugāles tiesu spriedums ir pārkāpis viņu tiesības uz vārda brīvību, kas nostiprinātas Konvencijas 10. pantā. Ņemot vērā visus lietas aspektus, Tiesa konstatēja, ka ir panākts līdzsvars starp nepieciešamību aizsargāt prasītāju vārda brīvību un nepieciešamību aizsargāt FC Porto priekšsēdētāja reputāciju, jo īpaši ņemot vērā, ka FC Porto priekšsēdētājs ieņem ievērojamu lomu Portugāles sabiedrībā un ir tajā plaši zināms. Tiesa uzsvēra, ka intervija nav skārusi FC Porto priekšsēdētāja privāto dzīvi, bet gan tikai tā publisko darbību. Tiesa norādīja uz līdzsvaru starp vārda brīvības un reputācijas aizsardzību, un lēma, ka šajā gadījumā vārda brīvības ierobežošanai bija leģitīms mērķis – FC Porto priekšsēdētāja reputācija.

Kā arī lietā *Standard Verlags GMBH v. Austria* (No. 2),⁹⁵ kur prasītājs bija izdevniecība, kas vērsās tiesā, norādot, ka ir pārkāptas tās tiesības uz vārda brīvību, pēc tam, kad Austrijas tiesas iesniedzēju bija atzinušas par vainīgu nomelnošanā saistībā ar rakstu prasītajam piederošā avīzē, kurā komentētas baumas par tā laika Austrijas prezidenta sievas nodomu šķirt laulību un tuvās attiecības diviem vīriešiem – Austrijas politiķi un ārvalstu vēstnieku. Tiesa lēma, ka Austrijas nacionālās tiesas piemērotais soda mērs ir bijis samērīgs un Konvencijas 10. pants nav pārkāpts, ņemot vērā faktu, ka, lai arī publiskas personas var sagaidīt to intīmās dzīves apspriešanu sabiedrībā, tām piemīt tiesības uz to privātās dzīves un reputācijas aizsardzību.

Lietā *Tierbefreier E.V. v. Germany*⁹⁶ pieteicējs uzskatīja, ka ir pārkāptas viņas tiesības uz vārda brīvību un ir pieļauta diskriminācija. Pieteicējs bija izveidojis 20 minūšu garu filmu ar nosaukumu “Saindēšana par samaksu” (“*Poisoning for profit*”), kas tika veidota pēc slepeni safilmētiem materiāliem uzņēmuma teritorijā. Uzņēmums cēla prasību tiesā un pieprasīja atturēties no tās rīcībā esošo uzņēmuma teritorijā safilmēto materiālu publiskas demonstrācijas vai materiāla izsniegšanas trešajām personām. Tiesa šajā lietā norādīja, ka prasītāja tiesības uz vārda brīvību nav ierobežotas, bet gan ierobežots ir veids kādā šī informācija iegūta. Ir aizliegts filmēt ar slēptajām kamerām un izspiegot. Tiesa norāda, ka nav nekādu pierādījumus, ka apsūdzības, kas izskanējušas filmā “Saindēšana par samaksu” būtu

⁹⁵ *Standard Verlags GMBH v. Austria* (no. 2), no. 21277/05, ECHR 2009. Pieejams: <http://hudoc.echr.coe.int/eng/?i=001-92865> [aplūkots 2017. gada 28. maijā].

⁹⁶ *Tierbefreier E.V. v. Germany*, no. 45192/09, ECHR 2014. Pieejams: <http://hudoc.echr.coe.int/eng/?i=001-140016> [aplūkots 2017. gada 28. maijā].

patiesas un norāda, ka šādu ziņu izpaušana aizskartu juridiskās personas tiesības uz reputāciju.

Apskatītajā tiesas spriedumā biedrība izmantojot nelegāli iegūtu informāciju cēla uzņēmumam neslavu un iespaidoja tā reputāciju. Svarīgākais, kas tika ar spriedumu pateikts ir tas, ka, lai netiktu ierobežota vārda brīvība un tiesības paust savus uzskatus, informācijai ir jābūt iegūtai ar likumu atļautā veidā. Tas nozīmē, ka nedrīkst izmantot slēptās kameras, ierakstus, mikrofonus, ja otra puse par to nav informēta.

Lietā *Firma EDV für Sie, Efs Elektronische Datenverarbeitung Dienstleistungs GMBH v Germany*⁹⁷ galvenais jautājums bija par to, vai uzņēmumam ir tiesības uz reputāciju saskaņā ar Eiropas Cilvēktiesību konvencijas 8. pantu. Tiesa uzskatīja, ka uzņēmumam ir šādas tiesības. Tiesa uzsāka procesu apsverot vai 8. pants attiecībā uz reputāciju ir piemērojams uzņēmumam. Tā atgādināja, ka “privātās dzīves aspekts Konvencijas 8. pantā ietver personas reputāciju” un atsaucās uz lietu *Axel Springer AG v. Germany*⁹⁸ judikatūru.

Attiecībā uz juridiskām personām, Tiesa ir konsekventi atzinusi, ka juridiskās personas telpas⁹⁹ un tās korespondence¹⁰⁰ ir ietverta Eiropas Cilvēktiesību konvencijas 8. pantā. Tiesa nosprieda, ka uzņēmuma reputācijas aizsardzība var būt leģitīms mērķis ierobežojumiem saskaņā ar Konvencijas 10. panta 2. paragrāfu.¹⁰¹ Ar šo spriedumu tiesa skaidri noteica, ka juridiskai personai ir tiesības uz reputāciju saskaņā ar ECK 8. pantu un var šīs tiesības kā realizēt, tā likumā noteiktā kārtībā aizsargāt.

4.2. Latvijas prakse lietās par juridiskas personas tiesībām uz reputācijas aizsardzību

Pētot Latvijas tiesu praksi lietās par juridiskas personas tiesībām uz reputācijas aizsardzību ir atrodamas daudz un dažādas lietas, tomēr šī darba ietvaros tiks apskatītas divas, autores ieskatā svarīgākās, Latvijas tiesu prakses lietas: 1) Rīgas apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģijas spriedums lietā Nr. C30292615, lietas arhīva Nr. CA-0245/6,¹⁰² un 2)

---

⁹⁷ *Firma EDV für Sie, Efs Elektronische Datenverarbeitung Dienstleistungs GmbH v. Germany*, no. 32783/08, ECHR 2014. Pieejams: <http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-146851> [aplūkots 2017. gada 28. maijā].

⁹⁸ *Axel Springer AG v. Germany*, no. 39954/08, ECHR 2012. Pieejams: <http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-109034> [aplūkots 2017. gada 28. maijā].

⁹⁹ *Buck v. Germany*, no. 41604/98, ECHR 2005. Pieejams: <http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-68920> [aplūkots 2017. gada 28. maijā].

¹⁰⁰ *Wieser and Bicos Beteiligungen GmbH v. Austria*, no. 74336/01, ECHR 2007. Pieejams: <http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-82711> [aplūkots 2017. gada 28. maijā].

¹⁰¹ *Heinisch v. Germany*, no. 28274/08, ECHR 2011. Pieejams: <http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-105777> [aplūkots 2017. gada 28. maijā]; *Steel and Morris v. the United Kingdom*, no. 68416/01, ECHR 2005. Pieejams: <http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-68224> [aplūkots 2017. gada 28. maijā].

¹⁰² Rīgas apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģijas 2017. gada 24. janvāra spriedums lietā Nr. C30292615. Pieejams:

Administratīvā rajona tiesas Rīgas tiesu nama spriedums lietā Nr. A420458811, lietas arhīva Nr. A05340-12/3.¹⁰³

Par Latvijas skandalozāko pēdējā laika lietu ir atzīta SIA "TV NET" (turpmāk – TVNET) un VSIA "Latvijas Nacionālās operas un baleta" (turpmāk – Opera) lieta, kuras ietvaros tiek risināts strīds par Operas tiesībām uz reputāciju. TVNET savā mājaslapā publicēja rakstu, kurā asi un kritiski vērsās pret Operu un tās vadību, nozākājot ar dažādiem necenzētiem vārdiem, piedēvējot netiklu darbību veikšanu un apmelošanu. Iemesls raksta publicēšanai bija Operas lēmums palielināt savu ienākumu avotu, izīrējot Operas telpas Igora Krutoja privātā pasākuma rīkošanai. Rakstā tika ietverts teksts, kurš bija izpausts ļoti rupjā un aizskarošā veidā, pazemojot un ietekmējot Operas reputāciju.

TVNET uzskatīja, ka šajā situācijā nevar runāt par goda un cieņas aizskaršanu, jo rakstā izteiktais esot viedoklis, un tas neesot rupjš vai aizskarošs. Tiesa šajā gadījumā oponenta ar faktu, ka Satversmes 100. pants, kas paredz tiesības uz vārda brīvību, ietverot sevī tiesības brīvi izplatīt informāciju un paust viedokļus, nav absolūtas un var tikt ierobežotas saskaņā ar Satversmes 116. pantu un ECTK 10. panta otro daļu, lai aizsargātu citas personas tiesības, kas šajā gadījumā būtu tiesības uz reputāciju. Tiesa norādīja, ka publicētā rakstā frāzes ir izteiktas klaji rupjā veidā, izsakot apvainojumus, kuri pārsniedz pieņemamās kritikas objektīvās robežas, un tās aizskar Operas reputāciju.

No minētā sprieduma ir jāsecina, ka vārda brīvības tiesība, kas sevī ietver tiesību paust viedokli, var tikt ierobežota, ja pamatā ir leģitīms mērķis. Un viens no leģitīmajiem mērķiem tiesību ierobežošanai ir citu personu tiesības uz reputācijas aizsardzību. Šādos gadījumos cietušajai juridiskai personai ir tiesības prasīt atvainošanos un kompensāciju arī par nesamērīgi rupji izteiktu viedokli, kas būtiski aizskāris tās reputāciju.

Apskatot otru Administratīvā rajona tiesas Rīgas tiesu nama spriedumu, piedaloties pieteicējai biedrība "Daugavas Vanagi Latvijā" un atbildētājai Rīgas pašvaldības pusē pieaicinātās iestādes Rīgas domes pārstāvei, kur pieteicēja lūdza uzlikt par pienākumu atcelt Rīgas izpilddirektora lēmumu, rakstveidā atvainoties un piedzīt personiskā un morālā kaitējuma kompensāciju. Lietā tiek izskatīts strīds par to, ka pieteicēja bija iesniegusi Rīgas domei iesniegumu par gājiena pieteikšanu, bet Rīgas izpilddirektors aizliedza pieteicējas pieteiktā gājiena norisi. Administratīvā rajona tiesa prasību atzina daļēji, tika atcelts Rīgas izpilddirektora lēmums, bet pārējā daļā pieteikumu noraidīja.

---

https://www.irlv.lv/upload/simple_file/2017_02/4075/opera_tvnet_rat_anonimizets_nav_stajies_speka.pdf
[aplūkots 2017. gada 28. maijā].

¹⁰³ Administratīvā rajona tiesas Rīgas tiesu nama 2012.gada 22.novembra spriedums lietā Nr.A420458811.

Tiesa norādīja, ka pieteicējai kā juridiskajai personai atbilstoši Valsts pārvaldes iestāžu nodarīto zaudējumu atlīdzināšanas likuma 9. pantam nav tiesību prasīt morālā kaitējuma atlīdzināšanu. Turklāt ar gājiena aizliegumu nav skarta pieteicējas darījumu reputācija, komercnoslēpums un autortiesības, tāpēc atbilstoši Atlīdzinājuma likuma 8.panta otrajai daļai pieteicējai nav tiesību prasīt arī personiskā kaitējuma atlīdzināšanu.

Augstākās tiesas Senāta Administratīvo lietu departaments nolēma lietā apturēt tiesvedību un iesniegt Satversmes tiesai pieteikumu par Atlīdzinājuma likums 8.panta otrās daļas atbilstību Satversmes 92.panta trešajam teikumam, saskaņā ar kuru nepamatota tiesību aizskārums gadījumā ikvienam ir tiesības uz atbilstīgu atlīdzinājumu. Satversmes tiesa atzina Atlīdzinājuma likuma 8.panta otrās daļas vārdu „tikai” par neatbilstošu Satversmes 92.pantam un spēkā neesošu no šīs normas pieņemšanas dienas. Kā rezultātā lieta tika nosūtīta jaunai izskatīšanai.

Izskatot lietu no jauna tika vērtēts vai minētais Rīgas izpilddirektora lēmums neierobežo biedrības garantētās tiesības likumā „Par sapulcēm, gājieniem un piketiem”¹⁰⁴ un vai pieteicējai ir pamatotas tiesības prasīt personisko kaitējumu. Tiesa atsaucās uz vairākiem ECT spriedumiem, kur bija pamatoti iemesli apmierināt prasītāju pieteiktās kompensācijas par personisko aizskārums, tomēr atbilstošu pamatu atzīt biedrības “Daugavas Vanagi Latvijā” pieteikto prasību par personiskā aizskārums kompensāciju neatrada. Tiesa minēja, ka, ja cietušās personas agrāko stāvokli ir iespējams atjaunot, priekšroka dodama dabiskai restitūcijai. Tādējādi tiesa noteica, ka personiskā kaitējuma atlīdzinājums šajā gadījumā nosakāms kā iestādes publiska atvainošanās rakstveidā.

Ar šo spriedumu tika atzītas juridiskas personas tiesības uz personiskā kaitējuma kompensāciju. Tika noteikts, ka juridiskajai personai un individuālajam komersantam ir tiesības uz atlīdzinājumu par personisko kaitējumu, kas nodarīts to darījumu reputācijai, komercnoslēpumam, autortiesībām vai arī citām nemantiskajām tiesībām vai ar likumu aizsargātajām interesēm.

---

¹⁰⁴ *Latvijas Republikas likums “Par sapulcēm, gājieniem un piketiem”*. Latvijas Vēstnesis, 30.01.1997., Nr. 31/32 (746/747), Ziņotājs, 27.02.1997., Nr. 4.

4.3. Ārvalstu prakse lietās par juridiskas personas tiesībām uz reputācijas aizsardzību

Šī darba ietvaros ir būtiski uzsvērt vienu no Apvienotās visilgāk spriestajām lietām. Tā dēvētā “*McLibel*” lieta, kur prasītāja ir uzņēmums *McDonald's* un atbildētāja ir divi dabas aizsardzības aktīvisti un kas ilga desmit gadus.¹⁰⁵ Lietā strīds bija par reputāciju aizskarošu ziņu izpaušanu. Maza vides aizsardzības kampaņas grupa “*London Greenpeace*” izplatīja bukletus ar nosaukumu “Kas slikts *McDonald's*: viss, ko viņi nevēlas, lai jūs to zināt.” Bukletos tika izteiktas vairākas apsūdzības *McDonald's*, kā piemēram, pārdod neveselīgu pārtiku; ekspluatē darbaspēku; praktizē neētisku mārketingu; ir nežēlīgi pret dzīvniekiem; rada piesārņojumu u.c. Bukleti tika tulkoti 26 valodās. *McDonald's* reaģēja un iesniedza prasību tiesā par neslavas celšanu (reputācijas bojāšanu) pret pieciem *London Greenpeace* atbalstītājiem. Tiesvedība par neslavas celšanu draudēja gandrīz 50 organizācijām, tajā skaitā televīzijai un dažām izdevniecībām. Šī iemesla dēļ trīs no apsūdzētajiem atbalstītājiem atvainojās. Divi dabas aizsardzības aktīvisti izlēma nepadoties un cīnīties, tomēr tiesa par neslavas celšanu piesprieda no abiem aktīvistiem kompensāciju par labu *McDonald's*. Abi aktīvisti spriedumu pārsūdzēja apelācijas instances tiesai. Iepazīstoties ar situāciju, apelācijas instances tiesa daļēji piekrita pirmās instances tiesas spriedumam. Apelācijas instances tiesa samazināja komepnsācijas apmēru, ko piešķirt par labu uzņēmumam *McDonald's*.

Minētajā spriedumā tāpat kā citos svarīgi bija noskaidrot vai paustā informācija bukletos bija ziņas vai viedoklis. Šajā gadījumā iekļautā informācija tika uztverta kā ziņas, jo varēja būt pakļauta patiesības pārbaudei. Tāpat pats uzņēmums *McDonald's* apstiprināja dažas paustās ziņas. Tomēr tas nedod tiesības celt neslavu uzņēmumam, kurš ir tik populārs visā pasaulē. Kā rezultātā tiesa lēma par labu *McDonald's* piedzenot kompensāciju par reputācijas bojāšanu.

Jāpiemin, ka *McLibel* lietai bija spēcīga ietekme uz Apvienotās Karalistes jauno Neslavas celšanas likumu (angļu val. *Defamation Act 2013*), kurš ievērojami ierobežo juridisku personu tiesības celt prasību tiesā par reputācijas aizsardzību. Minētais likums paredz, ka reputācijas aizskārums juridiskām personām, kas veic saimniecisko darbību, ir būtisks tikai tad, ja tas rada būtiskus finansiālus zaudējumus.¹⁰⁶ Praksē šāds regulējums

¹⁰⁵ *McDonald's Corporation v. Steel & Morris* [1997] EWHC QB 366; *McLibel pair get police payout*. BBC, 5 July 2000; *McLibel' pair in fresh court bid*. BBC, 7 September 2004; *McLibel: Longest case in English history*. BBC, 15 February 2005.

¹⁰⁶ *Defamation Act 2013* (c 26), Section 1: “(2) For the purposes of this section, harm to the reputation of a body that trades for profit is not “serious harm” unless it has caused or is likely to cause the body serious financial loss.”

sagādā problēmas juridiskām personām, kurām reputācijas aizskārumu nevar novērtēt naudā.¹⁰⁷ Respektīvi, pat ja biedrībai ir aizskarta reputācija tādā līmenī, ka tās pastāvēšana ir apdraudēta, iespējams, ka prasība par šāda aizskāruma novēršanu netiks pieņemta.

Austrālijas regulējums reputācijas aizsardzības jautājumā ir unikāls. Saskaņā ar Austrālijas Neslavas celšanas likumu (angļu val. *Defamation Act 2005*) juridiska persona savu reputāciju var aizsargāt tiesā tikai tad, ja tā nav izveidota peļņas nolūkā vai ja tā nodarbina mazāk par desmit darbiniekiem un nav saistīta ar kādu uzņēmumu.¹⁰⁸ Citiem vārdiem sakot, darbinieku skaita ziņā lieliem uzņēmumiem nav iespējas aizsargāt savu reputāciju tiesa ceļā. Arī ASV vairākos štatos ir pieņemti dažādi ierobežojoši regulējumi attiecībā uz juridisku personu reputācijas aizsardzību.¹⁰⁹

---

¹⁰⁷ *Business ethics and anti-corruption world. A global bulletin on recent business ethics and anti-corruption developments.* Norton Rose Fulbright, Issue 4, January 2016, p. 45.

¹⁰⁸ Defamation Act 2005 (No. 50 of 2005), Section 9: “(1) A corporation has no cause of action for defamation in relation to the publication of defamatory matter about the corporation unless it was an excluded corporation at the time of the publication; (2) A corporation is an excluded corporation if: (a) the objects for which it is formed do not include obtaining financial gain for its members or corporators, or (b) it employs fewer than 10 persons and is not related to another corporation.” Pieejams: <http://www.legislation.nsw.gov.au/#/view/act/2005/77> [aplūkots 2017. gada 28. maijā].

¹⁰⁹ *Business ethics and anti-corruption world. A global bulletin on recent business ethics and anti-corruption developments.* Norton Rose Fulbright, Issue 4, January 2016, p. 45.

KOPSAVILKUMS

Bakalaura darba “Juridiskas personas tiesības uz reputācijas aizsardzību” izstrādāšanas gaitā, analizējot darbā norādītos avotus, autore ir nonākusi pie vairākiem secinājumiem, no kuriem pieci tiek izvirzīti bakalaura darba aizstāvēšanai:

1. Tiesību avotos termins “juridiska persona” nav viennozīmīgi definēta un ar to tiek apzīmēti uzņēmumi un biedrības, vai, piemēram, pēc Civillikuma 1407. panta – valsts, pašvaldības, personu apvienības, iestādes, nodibinājumi un lietu kopības, kurām piešķirta juridiska personība. Ņemot vērā, ka terminam nav vienota definīciju, autore piedāvā šādu konsolidētu juridiskas personas skaidrojumu: *“Ar juridisku personu jāsaprot jebkura nodibināta organizācija noteiktu mērķu sasniegšanai, kurai ir noteiktas tiesības un pienākumi, piešķirts juridiskais statuss un atzīta par tiesību subjektu, saskaņā ar likumu.”*
2. Tiesu praksē juridiska persona tiek atzīta kā cilvēktiesību subjekts un noteikts, ka tai piemīt cilvēktiesības tādā mērā, kādā tā pēc savas dabas reāli tās var izmantot un realizēt. Juridiskai personai tiek atzītas tiesības uz īpašumu, uz privātumu, uz taisnīgu tiesu, vārda brīvību, godu un reputāciju, bet ne tiesības uz dzīvību, veselību, uz spīdzināšanas un verdzības aizsardzību, un cieņu.
3. Autore ieteiktu grozīt Satversmes 95. panta pirmo teikumu, norādot, ka *“valsts aizsargā ikvienu godu un cieņu”*. Šāds grozījums nepieciešams, lai novērstu domstarpības un ievērotu konsekvenci ar citiem Satversmes VIII nodaļas pantiem, kas attiecas gan uz fizisku, gan juridisku personu.
4. Attiecībā uz juridiskām personām, raksturojot to tiesības uz godu, precīzāk ir lietot jēdzienu “reputācija”, kas aptver juridiskas personas tiesības pasargāt savu vārdu, zīmolu, sabiedrības viedokli un vērtējumu.
5. Tiesu praksē un juridiskajā literatūrā attiecībā uz juridiskām personām tiek lietots termins “komerciālā (biznesa) reputācija”, kas tiek saistīti ar juridiskas personas pastāvēšanas mērķi, nevis tiek attiecināti tikai uz tās saimniecisko darbību.
6. Juridiskajā literatūrā un normatīvajos aktos tiek piedāvāts vienots aizsardzības mehānisms juridiskām personām, nosakot, ka tām ar likumu piešķirtās tiesības uz reputāciju var aizsargāt prasot ziņu atsaukšanu, atvainošanas un kompensāciju.
7. Gan Latvijā, gan arī starptautiskā mērogā juridiskas personas par reputācijas aizskārumu nevar prasīt morālā kaitējuma kompensāciju. Tomēr Satversmes tiesa ir noteikusi, ka juridiskai personai ir tiesības uz nemantiska rakstura atlīdzinājumu – personiskā

kaitējuma atlīdzinājumu, kas nodarīts juridiskas personas darījumu reputācijai, komercnoslēpumam un autortiesībām.

8. Dažās valstīs reputāciju aizsargāt var tikai tādas juridiskas personas, kas veic saimniecisko darbību, bet ne juridiskas personas, kas īsteno politiskus, sociālus un citus mērķus, kā piemēram, biedrības un politiskās partijas.
9. Eiropas Cilvēktiesību tiesas praksē lietās par reputācijas tiesību aizskārumiem ir izveidojies princips, ar kuru nosaka, ka vārda brīvība var tikt ierobežota, ja tiek aizskarta cita reputācija vai ar likumu piešķirtās tiesības. Šādu pašu ierobežojumu tiesa noteica attiecībā uz viedokli, minot, ka viedoklis var tikt ierobežots pēc tā izpausmes – tas nedrīkst būt pārlieku aizskarošs vai rupjš.
10. Anglosakšu tiesību saimes valstīs ir ierobežots zaudējumu un personiskā kaitējuma apmērs reputācijas aizskārums gadījumos, kā arī stingrāki ierobežojumi reputācijas aizsardzībai tiesā, salīdzinot ar Kontinentālās Eiropas tiesību saimi. Autore uzskata, ka zaudējumu un personiskā aizskārums apmēra ierobežojumi nodrošina ātrāku lietas izspriešanu, jo netiek skatītas mazsvarīgas lietas, kur reputācijas aizskārums ir tik niecīgs, ka šādas lietas nesamērīgi noslogo tiesas. Būtu derīgi apsvērt līdzīgu ierobežojumu ieviešanu arī Latvijas normatīvajos aktos, lai atvieglotu tiesu darbu, nosakot zaudējumu un personiskā kaitējuma apmēru reputācijas aizskārums gadījumos.

IZMANTOTĀS LITERATŪRAS UN AVOTU SARAKSTS

Literatūra

Grāmatas

1. Addo K. Michael. Human Rights Standards and the Responsibility of Transnational Corporations. Kluwer Law International, 1999, p. 192.
2. Balodis K. Ievads civiltiesībās. Rīga: Apgāds Zvaigzne ABC, 2007.
3. Bojārs J. Starptautiskās privāttiesības. Rīga: Zvaigzne ABC, 1998.
4. Bronislaw S., Szczerbowski J.J., Bauknecht A. W., Kaczynska A. Proceedings of the 8th International Conference on Human Rights. The Rights to Knowledge and Information in a Heterogenic Society. Cambridge Scholars Publishing, 2009.
5. Čakste K. Civiltiesības. Lekcijas. Raksti. Apgāds Zvaigzne ABC, 2011.
6. Fredman S. Human Rights Transformed. Positive Rights and Positive Duties. Oxford University Press, 2008.
7. Grasvāne S., Kamenska A., Leimane I., Levits E., Mits M., Muižnieks N., Tāre I., Ziemele I. Cilvēktiesības pasaulē un Latvijā. SIA Izglītības soļi, 2000.
<http://elibrary.law.psu.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1117&context=jlia>.
8. Latviešu literārās valodas vārdnīca. 1.–8. Rīga, Zinātne, 1972.–1996, vārds “ziņa”.
9. Latvijas Republikas Civillikuma komentāri: Ceturtā daļa. Saistību tiesības. Autoru kolektīvs prof. Torgāna K. vispārīgā zinātniskā redakcijā. Rīga: Mans īpašums, 2000.
10. Latvijas Republikas Satversmes komentāri. VIII nodaļa. Cilvēka pamattiesības. Autoru kolektīvs prof. Baloža R. zinātniskā vadībā. Rīgā: Latvijas Vēstnesis, 2011.
11. Liholaja V. Krimināllikuma komentāri. Sevišķā daļa. 4.grāmata. Rīga: AFS, 1999.
12. Lomasky L.E. Persons, rights and the moral community. Public Choice, Vol. 67, No. 2, 1990.
13. Markesinis B., Deakin S. Tort Law. Oxford: Clarendon Press, 1999.
14. Milts A. Cieņa un gods. Skolai un Ģimenei, 1982, Nr. 7.
15. Shaw M. N. International law. Sixth edition. Cambridge University Press, 2008.
16. Shears P., Stephenson G. James' introduction to English law. Thirteenth edition. Butterworths, London, Dublin, Edinburgh, 1996.
17. Shelton D. Remedies in International Law. Second Edition. Oxford University Press, 2005.
18. Simons V. Private and Civil law in the Russian Federation. Essays in honor of F.J.M. Feldbrugge. Marinus Nijhoff publishers. Leiden, Boston, 2009.
19. Sinaiskis V. Latvijas civiltiesību apskats. Rīga: 1996.

20. Torgāns K. Saistību tiesības. I daļa. Mācību grāmata. Rīga: Tiesu namu aģentūra, 2006.
21. Torgāns K. Saistību tiesības. II daļa. Mācību grāmata. Rīga: Tiesu namu aģentūra, 2008.
22. Torgāns K. Saistību tiesības. Mācību grāmata. Rīga: Tiesu namu aģentūra, 2014.
23. Weir T. An Introduction to Tort Law. Second Edition. Oxford: Clarendon Press, 2006.
24. Zahars V. Īss Eiropas civiltiesību kurss. Mācību līdzeklis. Daugavpils: Daugavpils Universitātes Akadēmiskais apgāds "Saule", 2012.
25. Zimmermann R. The Law of Obligations: Roman Foundations of the Civilian Tradition. Oxford: Clarendon Press, 1996.
26. Как провести лингвистическую экспертизу спорного текста. Памятка для судей, следователей, дознавателей, прокуроров, экспертов, адвокатов и юристконсультантов. Под ред. М.В. Горбаневского. Москва: Юридический Мир, 2004.

Periodika

27. Adriano E.A.Q. The Natural person, Legal entity or Juridical person and Juridical personality. Penn State Journal of Law & International affairs, December 2015.
28. Bitāns A. Par morālā kaitējuma izpratni Latvijā. Jurista Vārds, 18.09.2001., Nr. 27 (220).
29. Buchalska J., Chmielewski K., Doczekalska J., The Concept of Corporate Reputation in Marketing and Polish Law — the Search for Interdisciplinary Communication. Economics and Law, Vol. 14, No. 2/2015.
30. Business ethics and anti-corruption world. A global bulletin on recent business ethics and anti-corruption developments. Norton Rose Fulbright, Issue 4, January 2016.
31. CIMA. Corporate reputation: perspectives of measuring and managing a principal risk. Pieejams: http://www.cimaglobal.com/Documents/Thought_leadership_docs/2010-06-11-cid_exrep_corporate_reputation .
32. Descheemaeker E. Protecting Reputation: Defamation and Negligence. Oxford Journal of Legal Studies, Vol. 29, No. 4 (2009).
33. Eihmane E. Kad saduras vārda brīvība un personas gods un cieņa. Jurista Vārds, 03.10.2006., Nr. 39 (442).
34. Hamkova D. Gods un cieņa kā krimināltiesiskās aizsardzības objekts Baltijas reģionā. Jurista Vārds, 08.05.2007., Nr.19 (472).
35. Ingram T. *Corporate Reputation: definitions and representative history of literature*. Pieejams:
36. Judins A. Par neslavas celšanu masu saziņas līdzekļos. Jurista Vārds, 17.08.2010., Nr. 33 (628).

37. Kukuškina Ņ. Uzņēmuma reputācija – vai varam atļauties to zaudēt? Komersanta vēstnesis, 11.01.2006., Nr. 2 (8).
38. Manfer N. U.N. Covenant on Civil and Political Rights. CCPR Commentary. Second Revised Edition. N.P. Engel, 2005.
39. Matule S. Morālā kaitējuma kompensācijas aprēķināšanas vadmotīvi. Jurista Vārds, 12.04.2001., Nr. 15 (662).
40. P.H.P.H.M.C. van Kempen. Human Rights and Criminal Justice Applied to Legal Persons. Protection and Liability of Private and Public Juristic Entities under the ICCPR, ECHR, ACHR and AfChHPR. Electronic Journal of Comparative Law, Vol. 14.3 (December 2010). Pieejams: <https://www.ejcl.org/143/art143-20.pdf>.
41. Rācene – Bērtule R. Juridiskām personām piemērojamie piespiedu ietekmēšanas līdzekļi. Jurista Vārds, 27.05.2008, Nr. 20 (525).
42. Retējums J. Kāds ir goda un cieņas aizskāruma civiltiesiskais regulējums. Jurista Vārds, 30.08.2003., Nr. 29 (287).
43. Spielmann D., Cariolou L. The right to protection of reputation under the European convention on human rights. Mélanges en l'honneur de Christos L. Rozakis, Bruylant, 2011. Pieejams: https://www.academia.edu/8897653/The_right_to_Protection_of_Reputation_under_the_European_Convention_on_Human_Rights.
44. Vizule V. Vai uzņēmumu var vainot uzņēmēja vietā? Praktiskās likumdošanas ziņnesis, 15.04.2013.

Tiesību akti

Starptautisko tiesību akti

45. Cilvēka tiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencija: starptautisks līgums. Latvijas Vēstnesis, 13.06.1997., Nr. 143/144 (858/859).
46. Starptautiskais pakts par pilsoņu un politiskajām tiesībām: starptautisks līgums. Latvijas Vēstnesis, 23.04.2003., Nr. 61 (2826).
47. UN General Assembly, Universal Declaration of Human Rights, 10 December 1948, 217 A (III), Article 12. Pieejams: <http://www.un.org/en/universal-declaration-human-rights/>.
48. Уголовное право России. Особенная часть. Москва: Юрист, 2001.

Latvijas Republikas tiesību akti

49. Darba likums. Latvijas Vēstnesis, 06.07.2001., Nr. 105 (2492), Ziņotājs, 09.08.2001., Nr. 15.
50. Komerclikums. Latvijas Vēstnesis, 04.05.2000., Nr. 158/160 (2069/2071), Ziņotājs, 01.06.2000., Nr. 11.
51. Latvijas Republikas Civillikums. Valdības Vēstnesis, 20.02.1937., Nr. 41.
52. Latvijas Republikas likums "Par presi un citiem masu informācijas līdzekļiem". Valdības Vēstnesis, 20.02.1937., Nr. 41.
53. Latvijas Republikas likums "Par sapulcēm, gājieniem un piketiem". Latvijas Vēstnesis, 30.01.1997., Nr. 31/32 (746/747), Ziņotājs, 27.02.1997., Nr. 4.
54. Latvijas Republikas Satversme. Valdības Vēstnesis, 30.06.1922., Nr. 141, Diena, 29.04.1993., Nr. 81, Latvijas Vēstnesis, 01.07.1993., Nr. 43, Ziņotājs, 6, 31.03.1994., Nr. 6.
55. Valsts pārvaldes iestāžu nodarīto zaudējumu atlīdzināšanas likums. Latvijas Vēstnesis, 17.06.2005., Nr. 96 (3254), Ziņotājs, 14.07.2005., Nr. 13.

Ārvalstu tiesību akti

56. Bürgerliches Gesetzbuch in der Fassung der Bekanntmachung vom 2. Januar 2002 (BGBl. I S. 42, 2909; 2003 I S. 738), das durch Artikel 1 des Gesetzes vom 28. April 2017 (BGBl. I S. 969) geändert worden ist. Pieejams:
57. Defamation Act 2005 (No. 50 of 2005).
58. Defamation Act 2013 (c 26).
<https://www.gesetze-im-internet.de/bgb/BJNR001950896.html>

Juridiskās prakses materiāli

Latvijas Republikas tiesas nolēmumi

59. Administratīvā rajona tiesas Rīgas tiesu nama 2012.gada 22.novembra spriedums lietā Nr.A420458811.
60. http://www.at.gov.lv/files/uploads/files/docs/summaries/2004/Apkopojums_Valsts_amatpersonas.doc.
61. Latvijas Republikas Augstākās tiesas Senāta Administratīvo lieta departamenta 2013.gada 15.aprīļa lēmums lietā Nr. 670058712, SKA-423/2013.

62. Latvijas Republikas Augstākās tiesas Senāta administratīvo lietu departamenta 2012. gada 14. septembra spriedums lietā Nr.A42045881/SKA-72/2012.
63. Latvijas Republikas Satversmes tiesas 2012. gada 6. jūnija spriedums lietā Nr. 2011-21-01. Pieejams: <http://www.satv.tiesa.gov.lv/wp-content/uploads/2015/09/2011-21-01-PR-par-spriedumu.pdf>.
64. Rīgas apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģijas 2017.gada 24.janvāra spriedums lietā Nr.C30292615.
65. Rīgas apgabaltiesas Civillietu tiesu kolēģijas 2015. gada 30. aprīļa spriedums lietā Nr. C31515812/CA- 0936-15/17.
66. Rīgas pilsētas Latgales priekšpilsētas tiesas 2013.gada 19.septembra spriedums lietā Nr.C29740610, lietas arhīva Nr. C-0726-13.
67. Rīgas Vidzemes priekšpilsētas tiesas 2002. gada lieta Nr. C30-2249/10.
68. Satversmes tiesas 2002. gada 11. novembra lēmums par tiesvedības izbeigšanu lietā Nr.2002-07-01.
69. Tiesu prakse krimināllietās par valsts amatpersonu un uzņēmumu (uzņēmēj sabiedrību) vai organizāciju atbildīgo darbinieku izdarītiem noziedzīgiem nodarījumiem (2002. – 2003. gads). Tiesu prakses apkopojums. Latvijas Republikas Augstākā tiesas Plēnuma un tiesu prakses vispārināšanas daļa, 2004. Pieejams:
70. Tiesu prakse lietās par goda un cieņas civiltiesisko aizsardzību. Tiesu prakses apkopojums. Latvijas Republikas Augstākā tiesa. 2003. – 2004. gads.
71. Tiesu prakse par morālā kaitējuma atlīdzināšanu civilprocesā. Tiesu prakses apkopojums. Latvijas Republikas Augstākā tiesa, 2014.
72. Tiesu prakse par morālā kaitējuma kompensāciju kriminālprocesā. Tiesu prakses apkopojums. Latvijas Republikas Augstākā tiesa. 2010 – 2011.gads.
73. Zikmane A., Markvart R. Eiropas Cilvēktiesību tiesas prakse, līdzsvarojot tiesības uz privātās un ģimenes dzīves neaizskaramību un izteiksmes brīvību. Tiesu prakses apkopojums. Pieejams: http://at.gov.lv/files/uploads/files/6_Judikatura/Tiesu_prakses_apkopojumi/2016/ECT_8_10_pants_10_05_2016_read_only.docx.

ECT nolēmumi

74. Aannemersbedrijf Gebroeders Van Leeuwen B.V. v. the Netherlands, no. 32602/96, ECHR 2000.

75. Axel Springer AG v. Germany, no. 39954/08, ECHR 2012. Pieejams:
<http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-109034>.
76. Bedat v. Switzerland, no. 56925/08, ECHR 2016. Pieejams:
<http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-161898>.
77. Buck v. Germany, no. 41604/98, ECHR 2005. Pieejams:
<http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-68920>.
78. Chauvy and Others v. France, no. 64915/01, ECHR 2004. Pieejams:
<http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-61861>.
79. Colaço Mestre ET SIC - Sociedade Independente de Comunicação, S.A. v. Portugal, no. 11182/03 and 11319/03, ECHR 2007. Pieejams: <http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-80306>.
80. Firma EDV für Sie, Efs Elektronische Datenverarbeitung Dienstleistungs GmbH v. Germany, no. 32783/08, ECHR 2014. Pieejams: <http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-146851>.
81. Fortum Oil and Gas Oy v. Finland, no. 32559/96, ECHR 2002.
82. Heinisch v. Germany, no. 28274/08, ECHR 2011. Pieejams:
<http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-105777>.
83. Hunter v. Southam [1984] 2 S.C.R. 145.
84. Lavents v. Latvia, no. 58442/00, ECHR 2002. Pieejams:
<http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-65362>.
85. Leempoel & S.A. ED. Cine Revue v. Belgium, no. 64772/01, ECHR 2006. Pieejams:
<http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-77921>.
86. Lingens v. Austria, no. 9815/82, ECHR 1986. Pieejams:
<http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-57523>.
87. Marshall v. Barlow's Inc 436 U.S. 307 (1978).
88. McDonald's Corporation v. Steel & Morris [1997] EWHC QB 366.
89. New York Times v. Sullivan 376 U.S. 254 (1964).
90. Niemietz v. Germany, no. 13710/88, ECHR 1992.
91. Oberschlick v. Austria, no. 11662/85, ECHR 1991. Pieejams:
<http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-57716>.
92. Radio France and Others v. France, no. 53984/00, ECHR 2004. Pieejams:
<http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-61686/>.
93. Standard Verlags GMBH v. Austria (no. 2), no. 21277/05, ECHR 2009. Pieejams:
<http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-92865>.
94. Steel and Morris v. the United Kingdom, no. 68416/01, ECHR 2005. Pieejams:
<http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-68224>.

95. Tierbefreier E.V. v. Germany, no. 45192/09, ECHR 2014. Pieejams: <http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-140016>.
96. UJ v. Hungary, no. 23954/10, ECHR 2011. Pieejams: <http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-105715>.
97. Vides aizsardzības klubs v. Latvia, no. 57829/00, ECHR 2004. Pieejams: <http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-66349>.
98. Wieser and Bicos Beteiligungen GmbH v. Austria, no. 74336/01, ECHR 2007. Pieejams: <http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-82711>.

Citu valstu tiesu nolēmumi

99. Ford v. Quebec [1988] 2. S.C.R. 712; R.J.R. Macdonald and another v. Quebec [1994] 1. S.C.R. 311).
100. Quebec v. Irwin Toy Ltd [1989] 1. S.C.R. 927.
101. See v. City of Seattle 387 U.S. 541.
102. Sunday Times v. United Kingdom No. 2 Eur. Ct. H.R. Eur. Ct. H.R. Series A.216; 14 (1992) E.H.R.R. 153.
103. Thompson Newspapers Ltd. V Canada [1990] 1S.C.R. 425.

Citi avoti

104. Cambridge dictionary. Pieejams: <http://dictionary.cambridge.org>.
105. Chan Robles virtual law library. Pieejams: <http://www.chanrobles.com/inventionspart5.htm#.WQBn3dKGPIU>.
106. English Oxford living dictionaries. Pieejams: <https://en.oxforddictionaries.com>.
107. Hamkova D. Goda un cieņas krimināltiesiskā aizsardzība. Promocijas darbs. Rīga, 2009.
108. McLibel pair get police payout. BBC, 5 July 2000.
109. McLibel: Longest case in English history. BBC, 15 February 2005.
110. McLibel' pair in fresh court bid. BBC, 7 September 2004.
111. Profile: Marc Dutroux, BBC 17 June 2004.

Bakalaura darbs “Juridiskas personas tiesības uz reputācijas aizsardzību” izstrādāts Latvijas Universitātes Juridiskajā fakultātē.

Ar savu parakstu apliecinu, ka pētījums veikts patstāvīgi, izmantoti tikai tajā norādītie informācijas avoti un iesniegtā darba elektroniskā kopija atbilst izdrukai.

Autore: Elizabete Torstere _____

Rekomendēju / nerekomendēju darbu aizstāvēšanai

Vadītājs: Asoc.prof. Artūrs Kučs _____

Recenzents: _____

Darbs iesniegts Starptautisko un Eiropas tiesību zinātņu katedrā 29.05.2017.

Metodiķe: Ilze Leonoviča _____

Darbs aizstāvēts bakalaura gala pārbaudījuma komisijas sēdē
_____, protokola Nr. ____, vērtējums ____ (_____)

Komisijas sekretārs: _____